

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ — ΜΟΥΣΙΚΗ — ΘΕΑΤΡΙΚΗ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΝΕΩΝ

ΕΤΟΣ Β'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 9^{ον}

ΣΑΜΟΣ-ΒΑΘΥ

ΜΑΡΤΙΟΣ 1925

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΓΙΑΝΗΣ ΒΟΥΛΗΣ. Ἕσχοιο Ὀραίων.
ΚΑΣΣΙΑΝΗ. Ἡ Μαγδαληνή. Μετ. Μαν. Βοηκλῆς.
ΣΤΕΦ. ΣΙΔΕΡΗΣ. Τὸ κανιῆλι.
ΓΕΩΡΓΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ. Ἐνῶ σβύνει μιὰ ζωή.
Γ. ΘΕΜΕΛΙΣ. Στοῦ δειλινοῦ τὸ φέγγος.
Β. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ. Χριστιανικὴ ἀγάπη.
MAXIME GORCI. Ὁ Ζασουμπρίνας. Μεταφρ.
Β. Νικολαΐδη.

Παράγραφοι, Ἀλληλογραφία κλπ.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ—ΜΟΥΣΙΚΗ—ΘΕΑΤΡΙΚΗ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΝΕΩΝ

ΕΤΟΣ Β'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 9^{ον}

ΣΑΜΟΣ—ΒΑΘΥ

ΜΑΡΤΙΟΣ 1925

ΗΣΚΙΟΙ ΩΡΑΙΩΝ

"Αγε, Μοῦσα λίγει", ἄρξον ἀοιδᾶς ἔρατ(ωνύμου)
Σαμίων περὶ παιδῶν ἔρατᾶ φθεγγομένα λύρα.
ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΣ

Τῆ νύχτα στὰ παλάτια τὰ ἐρειπωμένα
κάτι ἥσκιοι σιγολὲν τὰ περασμένα

Κάτι ἥσκιοι τῆ ζωὴν ἐπικαλοῦνται
καὶ τὲς χαρὲς μὲ πόνου ἀναθυμοῦνται.

- Στῶν ματιῶν σου τὴν αἴθρη λάμναν, Κλεῦβουλε, οἱ Πόθοι...
- Σ' ἄλλα μέτωπα πέφτουν ἰο χουσὲς μπουῦκλες, Σμέρδι...
- Τῆ λυδῖαν ἀκοῦτε ἄρμονία; ὁ Σίμαλος εἶμαι...
- Στὴ νόησί μου, Βάθυλλε, ὄργᾶ ἢ Θαλλῶ τῶν μελῶν σου...
- Ἄπ' τὰ χεῖλή σου, Λεύκασπι, οἱ Χάριτες ἐσταλάξαν στὰ ρόδα...
- Συνηβοῦσαμε τρεῖς: ἐγώ, ὁ Μεγίστης. κί' ὁ Ἔρωσ...

Κί' ὄλο καὶ σβύνουνε τὰ λόγια τὰ θλιμμένα
για τὰ ὄραϊα σώματα τᾶφανισμένα,

Καὶ διαπνέει τῆ νύχτα τὴν ἰωνικὴν
ἀρχαία μνήμη, ἀρχαία πάθησις αἰσθητικῆ.

ΣΑΜΟΣ 1924

ΓΙΑΝΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

(ΤΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΗΣ)

Κύριε ἢ γυναῖκα πῶπεσε σὲ πλῆθος ἁμαρτίες,
σάν ἔνοιωσε τὴ θεϊκὴ τὴ χάρη σου, ντυμένη
μὲ μυροφόρας φορεσιά, μοιρολογῶντας φέρνει
γιὰ τ' ἄχραντο τὸ σῶμα σου, πρὶν νὰ σὲ θάψουν, μῦρα.

Ὁμιμένα, λέγει, μέσα μου ἡ νύχτα εἶνε, π' ἀνάβει
τοὺς πόθους μου τοὺς σαρκικούς, μαύρη χωρὶς φεγγάρι,
τῆς ἀμαρτίας ὁ ἔρωτα, π' ἀνίκητος, μὲ σέρνει.
Τὰ δάκρυά μου δέξου τα, ποῦ τρέχουνε σὰ βρούσες,
Σὺ ποῦ τραβάς καὶ τὰ νερά τῆς θάλασσας στὰ νέφη.
Γύρε σὲ μένα, ποῦ βαθυὰ στενάζω ἀπ' τὴν καρδιά μου,
Σὺ, πᾶνυρες τοὺς οὐρανοὺς καὶ δῶ στὴ γῆ ἐγεννήθης.
Θεὲ νὰ φιλήσω μὲ καημὸ τ' ἀνέγγιχτά σου πόδια
καὶ μὲ τὰ ξέπλεκα μαλλιά θὰ τὰ σκουπίσω πάλι—
τὰ πόδια, ποῦ σᾶν ἄκουσε τὸν κρότο τους ἡ Εὐὰ
τὸ βράδνυ στὸν παράδεισον ἐκρύφτηκε ἀπ' τὸ φόβο.
Τὲς μύριες ἀμαρτίες μου, τῆς κρίσης σου τὸ βάθος
Σωτήρ μου, ψυχοσώστη μου, ποιὸς θὰ ἐξιχνιάσῃ;
τὴν δούλη σου πολυέλεε μὴ με καταφρονέσης.

Μεταφρ. ΜΑΝ. ΒΟΗΚΑΝΣ

ΤΟ ΚΑΝΤΗΛΙ

ὦ! τὸ καντήλι τὸ θαμπὸ στὴν καμαροῦλα
—ποῦ φώτιζε δυὸ μάτια γαλανὰ
γιὰ νὰ διαβάσουνε τὸ γράμμα στὴν παιδοῦλα—
στὰ παιδικὰ μου χρόνια με πλανᾷ.

Σταλαχτατό, κι' ὀλόπικρο κι' ἀργὸ ἓνα δάκρυ
ἀπ' τῆς ψυχῆς μου τὰ βαθυὰ κυλᾷ
καὶ μένει ἀσάλευτο μέσ' στοῦ ματιοῦ τὴν ἄκρη
στεγνὸ φαρμακερὸ καὶ σβεῖ δειλιά.

Τὰ βράδνυ, τ' ἀστερόφωτα, στὶς θαμπωσύνες
γλυκὰ στὸ κονοστάσι τὸ ψηλὸ
Βυζαντινὲς φωτοῦσε εἰκόνες, καλωσύνες
ποῦ τρυφερὰ ἀγαποῦσα νὰ φιλῶ.

Πὼς μέσα μου ἀχνοσβύνει τώρα τὸ καντήλι
καὶ με πλανεύει φῶς ἀλαργινό.
Εἶνε τὸ φῶς τῆς καμαροῦλας ποῦ τὸ δεῖλι
μᾶς τᾶναθε ἓνα χέρι ταπεινό.

Σάμος 1924

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΙΔΕΡΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΞΕΝΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΕΝΩ ΣΒΥΝΕΙ ΜΙΑ ΖΩΗ

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΗ ΚΑ ΑΓΓΕΛΑ ΓΟΥΤΦΟΛΑ

Α'.

Βρεθήκαμε μαζωμένοι σὲ κάποιαν ἐξοχὴ τῆς Ἱερουσαλήμ, θαρρῶ ἀ-
πάνω στὰ ὠραῖα ψηλῶματα τοῦ Ράς, πεντέξη δέκα ἀπὸ κεινοὺς ποῦ
πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ πασκίζαμε σὲ κάθε εὐκαιρία νὰ σκοτώνωμε πειθὸ
βολικὰ καὶ ἀξέννοιστα τῆς ἐρημῆς τῆς ζωῆς μας τὶς ὄρες. Ἄλλος ἐ-
κάπνιζε το ναργιλέ του θαρώντας κατὰ τὰ ψηλῶματα τῆς Ραμάλλας
καὶ τοῦ Νέμπη Σαμουήλ, ἄλλος τσαμπουνολογοῦσε μὲ κάποιον γραμμό-
φωνο παραπέρα ἀμανέδες καὶ καντάδες, ἄλλος σύφωνα μὲ τὴ μόδα ἐ-
κοίταζε στὰ πλάγια τῶν φλυτζανιῶν, ποῦ ἀπόπιασε τὸν καφέ μας καὶ
ἔλεγε τῇ μοῖρα τοῦ καθενοῦ· ὄλοι μὲ λίγα λόγια κάτὶ κάναμε γιὰ νὰ φαι-
νώμαστε πὼς εἴχαμε ἐκεῖνο ποῦ μᾶς ἔλειπε, ὄρεξη καὶ καλὴ καρδιά.

Ἄξαφνα ἓνας τῆς συντροφιάς χωρὶς νὰ φαίνεται τίποτα, ποῦ νὰ ἐξη-
γῇ τὸ γιατί, ἔπιασε τὰ γέλιοι. Ὅλοι τὸν ἐκοιτάξαμε μὲ ἀπορία καὶ μὲ
τὰ μάτια μας ζητούσαμε νὰ μάθωμε τὸ γιατί.

—Εἶναι τάχα ἀλήθεια; ἀλλὰ δὲ βαρυνέστε! νὰ το ἰδῶ καὶ νὰ μὴν τὸ
πιστέψω, μᾶς εἶπε.

—Τὸ ποιό; τὸν ἐρωτήσαμε δυὸ τρεῖς.

—Δὲν τᾶκούσατε τάχα σεῖς; δὲν τὸ μάθατε;... ὁ Νεχτάριος...

Ὅλοι σ' αὐτὸ τῶνομα γελάσαμε ποιὸς πολὺ καὶ ποιὸς ὀλίγο καὶ κοι-
τάξαμε κατὰ παντοῦ μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς ἀπὸ κάπου θὰ ξεπρόβαλλεν ἐ-
κεῖνος, ὅπου εἶχεν αὐτὸ τῶνομα καὶ μαζὶ μ' αὐτὸ εἶχε καὶ τὴν δύναμη
νὰ σκορπάη τριγύρω του κέφι καὶ γέλιο ἀτράνταχτο. Τόσην ὥρα ποῦ
καθόμασταν ὄλοι κακόκαρδοι καὶ στεναχωρημένοι, ἐν ᾧ πήγαμε γιὰ δι-
ασκέδαση, ὄλοι μέσῃ μας ἐλέγαμε: Ποῦ στὸν διάβολο ἐπῆγε αὐτὸς ὁ
Νεχτάριος καὶ δὲν ἐφάνηκε ἀκόμα νὰ ἰδοῦμε τί θὰ κάμωμε! Μὴ βλέ-
ποντάς τον ἀπὸ πουθενὰ νὰ ξεπροβάλλῃ ρωτήσαμε κείνον ποῦ εἶπε τῶ-
νομα του... Ποῦ εἶναι τοῦ;

—Ποιός; μᾶς ἀποκρίθηκε.

—Τὸν κακό σου τὸν καιρό! νὰ ποιός; τοῦ εἶπε ἓνας Ἀρχιμαντρίτης
ποῦ εἶχε πλεῖστον θάρρος μαζὶ του.

—Ὁ Νεχτάριος· εἶπε ἓνας ἄλλος.

—Δὲν τὰ μάθατε καλέ! Ὁ Νεχτάριος αὐτὲς τὲς ἡμέρες ἐτοιμάζε-
ται νὰ κατεβῇ στὸν Ἅγιο Σάββα, νὰ σκητεψῇ, νὰ σώσῃ λέγει τὶς ἀ-
μαρτίες του.

—Στά κλά σου είσαι, τοῦ εἶπε ὁ Ἀρχιμανδρίτης Παχούμιος, ἢ νὰ φωνάξω νὰ σε διαβάσουν. Καλὸ καὶ τοῦτο· μέρα μεσημέρι νὰ θέλῃς νὰ μᾶς κορογιδέψῃς. . . Νὰ σώσῃ τις ἀμαρτίες του! Ποιός; Ὁ Νεχτάριος—Σώνεται ἡ ἄμμο τῆς θάλασσας;. . . Καὶ ὅλη ἡ συντροφιά ἐπιάσαμε τὰ γέλωτα. Τόσο παράξενο μᾶς ἐφάνηκε αὐτὸ ποῦ ἀκούσαμε. Γελούσαμε ὅλοι γιατί Νεχτάριος καὶ ἀσκηταριὸ ἦτανε τὰ μόνα πράγματα ποῦ μᾶς φαινότανε πῶς ποτὲ σὲ τοῦτον τὸν κόσμον δὲν ἦτανε δυνατὸ νὰ σμιζοῦν. . .

Ὁ καημένος ὁ Νεχτάριος! Ὅταν πρὶν ἀπὸ εἰκοσιπέντε χρόνια, εἰκοσάρης ἀκόμα, Νικόλας μὲ τὸ κοσμικὸ του ὄνομα, κατέβηκε κάτω στοὺς Ἁγίους Τόπους, στὰ Ἱεροσόλυμα, ναυαγισμένος, πρὶν ἀκόμα νὰ ταξιδεψῇ στὰ πελαγα τῆς ζωῆς, θέλοντάς νὰ ζήσῃ καὶ αὐτὸς καὶ μπῆκε δόκιμος μέσα στὸ Ἁγιοτάφιτικο Μοναστήρι, ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ βρέθηκε τόσο καλὰ συνταξιασμένος μὲ κείνα ποῦ γινότανε τριγύρω του, ποῦ μέσα σὲ δυὸ ἢ πέντε χρόνια ἦτανε ὁ πειὸ μπιρμπαντάκος ἀνάμεσα σὲ τόσοσους ἄλλους μὲ ἄσπρα ἢ μαῦρα γένεια κοσμολάτρεις ποῦ ἀποκάτω στὸ ἅγιο ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας τόσο ἀχόρταγα ρουφούσανε τοῦ Βάχχου καὶ τῆς Ἀφροδίτης τὰ χαρίσματα. Καὶ περνούσανε τὰ χρόνια καὶ ὁ Νικόλας ποῦ ντύθηκε καλόγερος καὶ ἄλλαξε καὶ τῶνοματου καὶ γίνηκε Νεχτάριος προχωρώντας στὴν καλογερικὴ ζωὴ, Διάκος, Παπᾶς, Ἡγούμενος, Ἀρχιμανδρίτης, ἔχασε ὅλα τὰ συστήματα, ποῦ ἔχουνε ἀκόμα μερικοὶ ἀμαρτωλοὶ κοσμικοὶ καὶ πῆρε ὅλα τὰ ιδιώματα ποῦ ὑποχρεώνουν ὄσους; τὰ ξέρουν νὰ κάνουν δέκα φορές τὸ σταυρὸ τους γιὰ τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, ὅταν βλέπουν νὰ περνᾷ κανένας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς αὐτοὺς τοῦ καιροῦ μᾶς ἁγίους. Τὰ φυσικὰ του χαρίσματα τῆς καλόκαρδης ζωῆς; τὰ διατήρησε ὅλα καὶ τὰ προώδεψε ἀνάμεσα στὸν κύκλο ποῦ βρέθηκε τόσο, ποῦ δὲ μπορούσε πλεῖα ἐκεῖ κάτω νὰ νοηθῇ ἀληθινὸ χροκόπι, ἂν ἔλειπε ὁ Νεχτάριος.

Γιὰ τοῦτο τὴν ἡμέραν ἐκείνη μὴ ἔχοντάς τον κοντάμας καταλαβαίναμε πῶς μᾶς ἔλειπε τὸ πιὸ δυνατὸ τονωτικὸ τοῦ γλεντιοῦ. Ὅτι ἦτανε γιὰ τὸ στόμα τὸ κρασί, τὸ ἴδιο ἦτανε γιὰ τὸ κέφι μᾶς ὁ Νεχτάριος.

Μὴ γιατί τάχα νὰ μὴ φανῇ ἀκόμα ὁ εὐλογημένος; ἀρώτισα ἐγὼ, ποῦ δὲν μπορούσα νὰ χωνέψω αὐτὴν τὴν ἀπουσία. Μήπως καὶ αὐτὸς πῆρε τῆς αἰσχροκέρδειας τὸν δρόμον; ὅτι πράγμα ἔχει ζήτησι τὸ κρύβουν ἐκεῖνοι ποῦ τὸ ἔχουν. Ἐχὼ μέρες νὰ τὸν ἰδῶ. Φαίνεται ὁ κακόμοιρος πῶς θὰ εἶναι ἀρρωστος ἐδῶ καὶ κάμποσον καιρὸ, εἶπε ὁ Παχούμιος. Τὸν ἔχει πιάσῃ μιὰ ζάλη, ποῦ τὸν γυρίζει ἐκεῖ ποῦ κάθετα; σὲ τόσην συλλογῇ, ποῦ εἶναι; ἀγνώριστος. Καὶ τίς νύχτας του τίς περνᾷ ἄπνοος.

Αὐτὸ τὸ ὅποσον δηλαδὴ, εἶπε ἓνας καλόγερος μὲ τὴν μεγάλη μύτη καὶ τὴν μεγαλύτερη προστυχιὰ ποῦ ἐγνώρισα στὴ ζωὴ μου, δηλαδὴ σημαίνει, ὅτι αὐτὸς ὁ Νεχτάριος εἶναι τόσο παλιάνθρωπος, ὥστε θέλει νὰ δείξῃ

δηλαδὴ, ὅτι ἡ ζωὴ τὴν ὅποσον διαβιοῦμεν δὲν του ἀρέσκει, τοῦ προζενεῖ ἀηδιάν. . . . Παλιάνθρωπος. . . .

—Παλιούρια καὶ ἀγκάθια νὰ βγοῦνε μέσα τὴ μύτη σου, τῶν Σοδόμων θρέμμα, ἐκουρμούρισε δίπλα μου ὁ Διακὸς—Κύριλλος, ἓνας νέος ποῦ ζέλωρ τὸν ἀγαποῦσε τὸν Νεχτάριον. Τὸ πιστέψαμε δὲν τὸ πιστέψαμε αὐτὸ ποῦ ἀκούσαμε· περᾶσαμε ὅπως ὅπως τὴν ἡμέραν μᾶς καὶ τὸ βράδυ γυρίζοντας ἀποφασίσαμε νὰ μειώμε σὲ κάποιον Μοναστήρι, ποῦ μπορούσαμε νὰ μάθωμε καὶ γιὰ τὸν Νεχτάριον. Ἔτσι καὶ γίνηκε τὸν εὐρήκαμε μάλιστα ἐκεῖ καὶ τοῦ ριχτήκαμε ὅλοι μὲ φωνές καὶ τραυολογήματα. Δὲν μπόρεσα νὰ ἔρτω, μᾶς εἶπε αὐτὸ τὸ ἔρημον τὸ κεφάλι μου! Θα πῆς τέτοιο ξεροκέφαλο τέτοια θέλει. . . . ἐβούιζε ὅλη τὴν νύχταν σὰν νὰ εἶχε δέκα σφηκοφωλιές μέσα του. . . .

Εἶναι αἱ πολλαὶ ἀμαρτίαι σου, εἶπε ὁ μακροῦτης καλόγερος.

Αὐτὸ πιστεύω καὶ ἐγὼ, εἶπε ὁ Νεχτάριος, ποῦ πειράχτηκε μ' αὐτὴν τὴν ἄκαιρην διακοπή, ὅπως ἔδειξε μιὰ ἀστραπὴ τῶν ματιῶν του, ἀλλὰ ἔκαμε τὴν συνηθισμένη του ὑπομονή· σεις ποῦ δὲν ἔχετε ἀμαρτίες νὰ ἀκολουθοῦνε ξοπίσω, ἀλλὰ τίς ἀφήνετε ἐκεῖνες καὶ τὰ παιδιά τους στὰ σπίτια τους, τίς ἀμαρτίες σας δηλαδὴ, ἔχετε καὶ τὴν ὑγείαν σας καὶ τὴν ὄρεξή σας, καὶ τὴν μύτη σας, δηλαδὴ τὴ θέση σας, τὴν κρατεῖτε ψηλά ἐνῶ ἡμεῖς οἱ κακόμοιροι οἱ ἀμαρτωλοὶ, ποῦ τίς ἔχομε φρωτμένες, στὴ ράχημας τὰ χάνομε ὅλα. . . .

Ἐλα ξεροτρωθῆτέ μᾶς τώρα μὲ τὴν ἠθικολογίαν σας, εἶπε ὁ Παχούμιος· πᾶμε νὰ πάρωμε κανένα μεζεδάκι, νὰ πιούμε καὶ κανένα κόμπο νὰ διώξωμε καὶ τοῦ κεφαλιοῦ τις ζάλες καὶ τῆς ψυχῆς τις ἀμαρτίες. Αὐτὸ λέγω καὶ ἐγὼ.

Ἐστερα ἀπὸ πέντε λεπτὰ καλοκαθισμένοι στὸ σαλονάκι ποῦ γινότανε οἱ τέτοιες μᾶς σὺναξες κουτσοπίναμε καὶ ὁ Νεχτάριος πρῶτος καὶ καλύτερος στὸ κέφι καὶ στὴν κρασοκατάνυξι. Ἐγὼ πειὸ περιέργος δὲν ἔπαυα καθόλου νὰ παραφυλάγω αὐτὰ τὰ παράξενα μεταγυρίσματα. Κάπου καὶ ποῦ ἔβλεπα ἀνάμεσα στίς φωτερές ἀνλαμπές τῶν ματιῶν του νὰ περνᾷ ἄξαφνα καὶ κάποιον σύγγεγον θεοσκότεινον ἀπὸ κείνα ποῦ προηνοῦνε ἀνεμοζάλες μεγάλες καὶ φουρτοῦνες, ἀπαλευτές τῆς ζωῆς.

Ἐζύγωνε ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Σάββα εἰς τὰ 22. Εἶχα ἐτοιμαστῆ νὰ ξαναπάγω ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια εἰς τὸ σεβάσμιο Μοναστήρι. Τὸ ἔλεγα σὲ μερικοὺς μου φίλους.

Ὁραῖα θὰ περάσετε ἐκεῖ κάτω, μοῦ εἶπε ὁ Γερβάσης ἓνας Ἡγούμενος· θὰ θρῆτε ἐκεῖ καὶ τὸν Νεχτάριον, ποῦ θὰ πάγῃ νὰ ἀκαητέψῃ αὐτὲς τίς ἡμέρες, καὶ μοῦ ζήτησε προσωρινὰ τὸ κελλί, ποῦ ἔχω ἐκεῖ κάτω καὶ τοῦστεῖλα τὸ κλειδί προχτές.

B'.

Ἐφτασε ἡ μέρα ποῦ θάρχιζε τὸ πανηγύρι ἐκεῖ κάτω. Ὅταν ἐφτάσαμε κοντὰ τὸ μεσημέρι καὶ μαζί μὲ τὸ χτύπημα τῆς καμπάνας, ἐβγήκανε οἱ Προστοὶ νὰ προδεχτοῦνε τὸν Δεσπότη. ποῦ κάθε χρόνο ἐρχεται νὰ πρωτοστατήσῃ στὶς ἑορτές, καὶ τὴν συνοδεία του, βάλετε μὲ τὸ νοῦ σας τὸ ξάφνισμά μας νὰ ἰδοῦμε ἀληθινὰ ἀναμεσά τους καὶ τὸν Νεχτάριο. Καὶ αὐτὸς ὅταν μᾶς ἐκοίταξε καὶ ἡμεῖς, ὅταν τὸν εἶδαμε μ' ὅλη τὴν σοβαρότητα τῆς ὥρας καὶ τοῦ τόπου δὲν μπορέσαμε νὰ κρατήσωμε ἕνα χαμόγελο νὰστράψῃ μέσα στὰ μάτια μας καὶ πάνω στὰ χεῖλια μας. Μὰ τὴν ἀλήθεια ὁμῶς προτίμησα νὰ τὸν ἰδῶ ἔτσι γελαστὸν παρὰ νὰ τὸν ἐβλεπα τυλιμμένον μὲ τὴν μεγαλόπρεπη ἐκείνην ἱεροπρόεπεια ποῦ ἔλαμπε στὰ πρόσωπα τῶν ἄλλων, τῶν παλαιῶν ἀσκητῶν. Ὅτι γιὰ κεινοὺς ἦτανε ὁμορφο στολίδι, γιὰ κείνον θὰ ἦτανε μιὰ ἀθεοφοβὴ ὑποκρισία. Τέλος πάντων: Μετὰ τὴν ὑποδοχὴ, τὸν καφέ, καὶ τὰ λοιπὰ συνηθισμένα καὶ πρὶν νὰ ἐνομιμαστῇ ὁ ἐσπερινὸς τὸν ἐξεμοναχέψαμε τὸν Νεφτάριο.

— Ὅστε ἀλήθεια! Ἐδῶ κατέβηκες; Τὸν ἐρώτησε κάποιος.

— Ἔτσι φαίνεται! ἤρτα προχτές τὴ πρωτομηνία καὶ μὴν ρωτᾶτε τί τράβηξα στὸ ταξεῖδί μου, Κάθηκα μέσα σὲ ρεμματιές καὶ φάραγγες ποῦ χιλίες φορὲς πῆγε νὰ σκοντάψῃ ὁ γαΐδαρός μου καὶ νὰ μὲ τινάξῃ σὲ καμμιάν ἄβυσσῶ, νὰ κάμουν πανηγύρι στὴ ράχη μου οἱ γάνοι, ὕαινες ὅπως τίς λέτε, καὶ τὰ κοράκια, εἶπε.

— Τότε αὐτὰ θὰ ἦτανε τὰ τελευταῖα σου παραπατήματα, ἐκεῖνα ποῦ παθαίνουν οἱ μπεκρῆδες τῆς ζωῆς, εἶπα ἐγὼ ρεμματιές καὶ φάραγγες ἀπὸ παντοῦ καὶ ὁ γαΐδαρος τῆς ζωῆς θὰ κατακυλοῦσε τὸν κατήφορο καὶ τότε πλεῖα βλαστήματα, ὅπως λέει καὶ τὸ τραγουδάκι.

— Ἀλήθεια, αὐτὰ παθαίνουν ὅσοι κατεβάζουν τίς μισές καὶ ἀνεβαίνει ὁ βερσεές, αὐτὰ παθαίνουν οἱ χρεωκόποι τῆς ζωῆς ἔτσι εἶναι δάσκαλε ὅπως τὸ λές. Ἐκάναμε καὶ οἱ δύο χωρατὰ σὲ βάρος τοῦ τραγουδιοῦ τῶν μπεκρῆδων. ποῦ ἦτανε τότε τῆς μόδας καὶ ὅπου στὰ γλεντάκια μας τόσο γλυκὰ μᾶς ἐτραγουδοῦσε ὁ Νεχτάριος.

Μετὰ τὸν ἐσπερινὸ καὶ τὴν τράπεζα ὁ Νεχτάριος μ' ἐκάλισε στὸ δωμάτιό του. Ἐκεῖ ψηλά, δίπλα στὸ ἐκκλησάκι τοῦ Δαμασκηνοῦ τοῦ ἀθάνατου ψάλτη τῆς ἀνθρώπινης ματαιότητος, ἦτανε τὸ δωμάτιο τοῦ Γερβάση. Ἀνεβαίνοντας καθίσαμε ἀπέξω στὴ σκεπασμένη αὐλή, ποῦ εἶχε καὶ ἕνα κηπαράκι ἐμπρὸς μὲ κάποιαν λεμονίτσα καὶ μερικὰ λουλούδια, παράξενα θυμῆματα τῆς ζωῆς μέσα ἐκεῖ στὴν ἀπέραντη ξεραῖλα.

Μετὰ τὸν ἀπαραίτητον καφέ ἐκάθισε δίπλα μου καὶ ὁ Νεχτάριος.

— Καημένη φίλε μου τοῦ εἶπα, δὲν μπορῶ νὰ πιστέψω τὰ μάτια μου ποῦ σὲ βλέπω ἐδῶ πέρα. Νεχτάριος καὶ Ἅγιος Σάββας μού φαίνεται ἡ πειὸ μεγάλη λόξα ποῦ ἀπάντησα στῆς ζωῆς μου τὸ δρόμο. Μετὰ τὸ πα-

νηγύρι δὲν θὰ γυρίσης μαζί μου ἀπάνω;

— Δίκαίο ἔχεις νὰ μὲ ρωτᾷς ἔτσι. Ἐνὰν πκλιάνθρωπο σὰν ἐμένεχ... Ἐκκα νὰ δικμαρτυρηθῶ γι' αὐτὸ τὸν χαρακτηρισμὸ του...

— Ἐννοια σου ἐγὼ ξέρω ποίος εἶμαι καὶ δὲν ἀπορῶ καθόλου, ποῦ κἀνένας δὲν μὲ πιστεύει, ὅταν μὲ βλέπῃ νὰ περπατῶ ἀπάνω σὲ καθαρὸν δρόμο. Καὶ ὁμῶς δὲν θὰ γυρίσω... Ἐδῶ θὰ τάφήσω τὰ μαρτωλὸ μου κουφάρι... Τί κέρδισα τόσα χρόνια στῆς ἀμαρτίας τὸν δρόμο; Ντροπές, βάσανα καὶ ζάλες...;

Κεῖνη τὴν στιγμή νὰ ὅλη ἡ συντροφιά ποῦ κατεθήκαμε ἀπὸ τὴν Ἱεροουσαλήμ μὲ φωνές καὶ γέλοια ἀνεβαίνανε τὴ σκάλα τοῦ Νεχτάριου. Εὐλόγησον, ἅγιε ἀσκητὰ, ἐφώνηζεν ὁ ἕνας. Δι' εὐχῶν τοῦ Ἁγίου Γεροντος, ἐχχάνιζε ὁ ἄλλος... καὶ ὁ Νεχτάριος πειὸ γελαστὸς παρὰ πρὶν ἀπαντοῦσε ὅσο μποροῦσε πειὸ μάγικα παρὰ ἄλλοτε σὲ ὅλες ἐκεῖνες τίς χοντρόκοπες κυρογιδιές ποῦ τοῦ κἀνε. Ἐγὼ ἐκεῖ στὴ γωνία μου ἀκουμπισμένος ἔχνα τὸν λογαριασμὸ μου. Σὲ μιὰ στιγμή μιὰ τέτοια ἀντίθεση! Οὔτε στὸ πειὸ παράξενο θέατρο δὲν εἶχα ἀπάντησῃ ἕνα τέτοιο πρᾶμμα.

— Καλέ, δὲν πᾶμε κάτω στὸ σαλονάκι νὰ φωναζόμε καὶ τὸν Μισαήλ, νὰ γελασῶμε; εἶπε ὕστερα ἀπὸ λίγην ὥρα ὁ Ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος.

— Ἐδῶ εἶναι ὁ Μισαήλ, ἐφώνηξε γελώντας ὁ Νεχτάριος. Καὶ καθόμαστε ἀκόμα; ἐδῶ ἀπόψε ἔχει νὰ γίνῃ τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος.

Καὶ ξεκινήσαμε ὅλοι μὲ φωνές καὶ μὲ γέλοια ποῦ οἱ ἀγέλαστοι τοῖχοι τοῦ Μοναστηριοῦ φαντάζομαι μὲ πόση τους ἀπορία θάκούανε.

Κατεθήκαμε. Σὲ κομμάτι νὰ καὶ ὁ Μισαήλ, ἕνας γεροντάκος σκυφτὸς μισότραυλος... Ὁ Νεχτάριος ἐπιταυτοῦ γυρισμένος ἔκαμε πῶς δὲν τὸν εἶδε καὶ ἔλεγε γιὰ λογαριασμὸ του κατὶ βρωμοδουλειές, πῶς εἶχανε τάχα μιὰ φορὰ τὴν ἴδια ἀγαπητικιά, μιὰ τᾶδε, καὶ πῶς ὁ Νεχτάριος σὰν πειὸνός, μαζί μὲ τὴν κυρὰ παίζανε ἕνα σωρὸ μασκαροδουλειές στὴν πλάτη τοῦ Μισαήλ, ποῦ ὅλοι βαστούσαμε τὰ στήθια μας ἀπὸ τὰ γέλοια... Ὁ Μισαήλ ἀκούοντάς τον ἄφριζε καὶ φοβέριζε Ἄνατολὴ καὶ Δύση καὶ στὸ τέλος μὴ βαστώντας πλεῖα νᾶκούη τὰ ὄσα τοῦ σώριαζε ὁ Νεχτάριος ἐφυγε ὁ κακομοῖρος ἀμώνοντας πῶς μπέσα γιὰ χαμπέσα (ἔτσι ἔλεγε τὸ μπέσα γιὰ μπέσα) θὰ τὸν σκοτώσῃ γιὰ τίς προσβολές ποῦ τοῦ ἔκαμε. Καλογερικοί ὄρκοι! λόγια τοῦ ἀγέρα! οἱ φοβέρες ἦτανε γιὰ ἡμᾶς τοὺς μουσαφίριοις, ὅπως εἶναι καὶ τόσα ἄλλα σ' αὐτὸ τὸ παράξενο ψυχοπάζαρο, γιὰτὶ τὸ ἄλλο πρῶτὸ τοὺς εἶδα νὰ κάθωνται γόνα μὲ γόνα καὶ νὰ γλυκομιλοῦνε, ἐν ᾧ ὁ Νεχτάριος βλέποντάς με νὰ περῶ μού ἔκλεισε μὲ τσακινιὰ τὸ μάτι.

Περάσανε τὰ πανηγύρια καὶ ἀνήμερα τοῦ Ἁγίου Νικολάου τὸ γιόμα

φύγαμε ἡμεῖς ἡ συνοδεία τοῦ πανηγυριῦ γιὰ τὸν Ἀββᾶ Θεοδοῖο καὶ ἀπὸ κεῖ γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀπάνω στὴν ἑτοιμασία μας παντοῦ καὶ ὁ Νεχτάριος· γιὰ τοῦτο ὅταν ἑτοιμαζόμεσταν νὰ καθβαλικεψωμε ὄλοι μας τὸν ἐκοιτάζαμε καὶ πολλοὶ τοῦ φωνάζανε! Ἄ τί χαζεῖς; Πᾶμε.

—Ποῦ; εἶπε κείνος.

—Νὰ ποῦ· στὸ μέρος μας.

—Τὸ μέρος μου εἶνε δῶ· γιὰ τὸν Νεχτάρια πλειὰ ἐτελείωσε.

—Σιγά· αὐτὲς τὶς ἡμέρες τὰ ξαναλέμε ἀπάνω.

—Ἄστε ὦρα σας καλή.

—Καλὴν ἀντάμωση.

Ἔτσι ἀποχωριστήκαμε. Πολλὲς φορές ἀνεβαίνοντας τὸν ἀνήφορο ἐκοιτάξα κατὰ πίσω μου μὲ τὴν ἐλπίδα πῶς θὰ τὸν ἴδω νὰ μᾶς ἀκολουθᾷ. Τοῦ χάκου. Κλεισμένη ἡ καστρόπορτα τοῦ Μοναστηριοῦ σὰν νὰ μούλεγε μὲ τὴ σιωπὴ τῆς πῶς ὁ Νεχτάριος ἦτανε εἰς τὸ ἐξῆς γιὰ πάντα δικός τῆς.

Ἐγὼ εἶσα πίσω· ὄλοι οἱ γνωριμοὶ μας ρωτούσανε γιὰ τὸν Νεχτάριο καὶ εἰς ὄλους λέγαμε τὴν ἀποφασὴν τοῦ κανένας δὲν ἤθελε νὰ μᾶς πιστέψῃ. Γελούσανε καὶ λέγαμε πῶς τὸ πολὺ πολὺ θὰ περάσῃ κεῖ κάτω τὸν χειμῶνα ποῦ εἶναι ὁμορφα καὶ καλὰ, ὅταν ὁμως φτάσῃ τὸ καλοκαίρι μὲ τις φλόγες τοῦ τὰ κουνούπια καὶ τις σκνίπες τοῦ θὰ μᾶς ξαναγυρίσῃ, καὶ θὰ πιάσῃ τὴ παλαιὰ του παραλυμένη ζωὴ. Ἄλλοι τὸν κατηγορούσανε πῶς τᾶκανε ἀπὸ τεμπελειά. Προκομμένοι αὐτοὶ οἱ εὐλογημένοι!

Ἦρτε καὶ τὸ καλοκαίρι, ὁ Νεχτάριος ὁμως δὲν ἐφάνηκε ἀπάνω οὔτε γιὰ μουσαφίρης. Μερικοὶ ποῦ ἐρχότανε ἀπὸ κεῖ μᾶς ἔλεγαν πῶς περνούσε ὁμορφα καὶ ἤσυχα, κάπου καὶ ποῦ ἔκανε τὰ παλαιὰ του χωρατὰ καὶ πῶς δὲν ἐννοοῦσε πλειὰ ν' ἀκούσῃ γιὰ μετατόπισμα. Χαρτὶ μονάχα ἐγύρευε ἀπὸ τοὺς φίλους του, γιὰ νὰ γράφῃ, ἔλεγε, καὶ νὰ περνεῖ τις ὥρες του. Τὸ καλοκαίρι ἔλειψα ταξεῖδ: ἓνα δυὸ μῆνες καὶ ὅταν ἐγύρισα πίσω τὸν Ὀχτώβρη κοντὰ εἰς τᾶλλα νέα ποῦ ρώτησα ἦτανε καὶ γιὰ τὸν Νεχτάριο. Πάντα ἐκεῖ κάτω, μού εἶπανε.

Αὐτὸ μ' ἐβγαλε σὲ μεγάλην ἀπορία καὶ ἤθελα ὁ ἴδιος νὰ ξαναἰδῶ τὸ τὸ θάμμη, Ὅταν ἐξύγωνε πάλι τὸ πανηγύρι τοῦ Μοναστηριοῦ, ἀρχὲς τοῦ Δεκεμβριοῦ τοῦ 23, ἐκόλλησα καὶ τότε στὴ συνοδεία, ποῦ θὰ κατέβαινε ἐκεῖ κάτω καὶ ξαναπῆγα. Στὴν προϋπάντηση καὶ ὁ Νεχτάριος μαζί. Τὸν ἐχαίρετήσαμε, ὄχι ὁμως πλειὰ μὲ τις παλαιὰς χαζαμάρες· κάτι σοβαρὸ μᾶς ἐφάνηκε πῶς ἀντικρίζαμε. Τὸ βράδυ, ὅταν ἐμοιράζαμε τις κάμαρες ποῦ θὰ ἔμενε ὁ καθένας μας, ἐγὼ μὲ τὴν πρόφασιν πῶς δὲν μᾶρεσε τὸ μέρος ποῦ μού δείζανε (δὲν ἦτανε ἡ ἀλήθεια· γιατί σ' αὐτὸ τὸ Μοναστήρι τὰ δωμάτια εἶναι ὄλα ὁμορφα καὶ καθαρὰ, ποῦ οἱ πειὸ δύσκολοι περιηγητὰδες περνώντας ἀπὸ κεῖ μένουν πολὺ εὐχαριστημέ-

νο!) παρακάλεσα τὸν Νεχτάριο νὰ μὲ φιλοξενήσῃ στὴν κάμαρά του.

—Θὰ σοῦ το ἔλεγα ὁ ἴδιος, μού εἶπε, ἀλλὰ ἀπὸ φόβο μὴν κακοπεράσῃς δὲν ἐμίλησα. Ἄφ' οὐ θέλεις ὀρίστε· ἔχω δυὸ κρεβάτια, ἀμέσως θὰ ἐτοιμάσω καὶ τὸ δεύτερο καὶ ὅπως ὅπως θὰ περάσωμε.

Ἀνεβήκαμε στὴν κάμαρὴν τοῦ· σὲ δέκα λεπτὰ ὀλοκάθαρο καὶ ἀναπαυτικὸ ἦτανε ἑτοιμο καὶ τὸ δικὸ μου κρεβάτι ἀντίκρου εἰς τὸ δικό του.

Ἦστερα ἀπὸ λίγες ἀσήμαντες ὁμιλίες γιὰ τὸν καιρὸ, γιὰ τὰ πολιτικά, γιὰ τὸ ἓνα καὶ γιὰ τὸ ἄλλο ξαπλωθήκαμε νὰ κοιμηθοῦμε γιὰ νὰ σηκωθοῦμε στὴν ἀκολουθία.

Δὲν ξέρω τί μού κατέβηκε νὰ τότε ρωτήσω τὸν Νεχτάριο, ἂν εἶναι ἀληθινὰ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ ἐκεῖ κάτω καὶ ἂν δὲν ἐθυμότανε καθόλου τὰ περασμένα.

—Ἀκούς ἐκεῖ, ἂν τὰ θυμάμαι! Ἦσα Ἦσα ἐκεῖνα δὲ θυμοῦμαι καὶ εἶμαι τόσο εὐχαριστημένος ποῦ εὐρίσκωμαι τόσο μακριὰ τους. Τόπους καὶ πρόσωπα, λόγια καὶ ὄρες ὄλα τὰ σιχάθηκα. Τί ὁμορφα ποῦ εἶναι ἐδῶ κάτω! Κοιτάζω ἀντίκρου μου καὶ βλέπω τὴν ἄγρια ἐρημιὰ μὲ τις μαῦρες τῆς σπηλιῆς καὶ τὴν βρίσκω πειὸ ἡμερὴ καὶ πειὸ φωτεινὴ, ἀπὸ ὄλα τὰ χαμόγελα τῶν ἀνθρώπων ποῦ ἀντικρίζω ἐκεῖ πάνω καὶ ἀπὸ ὄλα τὰ σαλόνια καὶ τις παράμερες καμαροῦλες ποῦ ἄκουσα τόσες φορές τὸ φύσημα τῆς πειὸ ἀπεριγράφτης παραλυσίας... Ἄκου, ἄκου...

Ἀπὸ πέρα τὰ ἀγριοπᾶ ψηλώματα τοῦ χειμάρρου κάπιες κουκουβάγιες στριγλιζάνε, κάτι μουγκρίσματα γάνου ἢ λύκου, τίς οἶδε, ἀντιλαλοῦσανε ἀνατριχίλες καὶ φόβους...

—Ἀκουσες; δὲν εἶναι πειὸ ὁμορφη αὐτὴ ἡ φωνὴ χίλιες φορές ἀπὸ τὰ «ἐγὼ τὸ πίνω καὶ τὸ λέω γίνωμαι στουπὶ» ἀπὸ ὄλες τίς «Σαμιώτισσες μὲ τις ἐλιές καὶ μὲ τὰ μαῦρα μάτια»... Τί εἶναι στὴν ἄκρη αὐτοῦ ἐδῶ; ἓνα γλυκὸ νανούρισμα ποῦ θὰ κοιμηθῶ βαθεῖα καὶ θὰ σηκωθῶ νὰ κατεβῶ στὴν ἐκκλησία νὰ εἰπῶ ἓνα Κύριε ἐλέησον... Τί ἦτανε στὴν ἄκρη κεινῶν; ἓνα μεθύσι που ξεσῆκωνε ὄλες τίς κακὲς ἐπιθυμίες καὶ μιὰ προσπάθεια ὄλες οἱ κακὲς ἐπιθυμίες νὰ χυμῆξουν λυσσασμένες ἀπάνω στὸ πρῶτο θῦμα ἢ στὸν πρῶτο δῆμιο, ποῦ ντυμένος φουστάνια κάπου θὰ με παραμόνευε. Καὶ εἰς τὰ τελευταῖα καρδιόπονοι καὶ νευραλγίες καὶ βουίσματα αὐτιῶν καὶ ζᾶλες τῆς κεφαλῆς καὶ ὁ ἰσολογισμὸς τῆς ζωῆς τύφλες καὶ μουντζες...

—Μωρὲ σὺ Νεχτάριε ἀπόψε μού γίνηκες σωστός Ἰωάννης τῆς Κλίμακος...

—Δὲν μὲ πιστεύεις. Δίκαιο ἔχεις. Καὶ ὁμως γιὰ μένα αὐτὴ εἶνε ἡ ἀλήθεια καὶ τὴν ἐξομολογοῦμαι σὲ σένα ἄν τὸν καλύτερο πνευματικὸ, γιατί καὶ ἂν δὲν μὲ πιστεύεις, τώρα, δὲν θὰ μὲ γελάσῃς καὶ τὸ δίχως ἄλλο θᾶρητῃ ἡμέρα ποῦ θὰ μὲ πιστέψῃς, ἐν ᾧ ἓνας ἄλλος Πάτερ Δεῖνα ἢ

Πάτερ Τάδε θά με γελοῦσε, θά λησμονοῦσε τὰ λόγια μου, καί θά με κοροϊδεύε και πέραν τοῦ τάφου... Εὐλογητός ὁ Θεός ποῦ με ἐλέησε καί δέν μάφρισε ὀλότελα νά χαθῶ στόν βάλτο τῆς ἀμαρτίας καί δέν ἐδοκίμασα ὅλες τίς ἀγωνίες τῆς τόν Ἰουδα ποτέ δέν τόν ἐκχμα. Αἱ καί νά ἤξερες πόσοι ἀπ' αὐτούς ποῦ ἄμα ἰδοῦν ἕναν, ποῦ ὑποθέτουν πῶς καίτι ἔχουν νά περιμένουν ἀπό τῆ γλώσσά του ἢ ἀπό τὸ χέρι του, τόν προσηκῶνουνται καί τοῦ φωνάζουν, ὀρίστε ἀπό δῶ καί ὀρίστε ἀπό κεί, ποῦ βουτοῦνε τὸ ψωμί τους μέσα στό ἴδιο πιᾶτο ποῦ τρώγει καί πίνουν ἀπό τὸ ἴδιο ποτήρι ποῦ πίνει, πῶς τόν μισοῦνε, καί πῶς ὅταν ἔρθη μιὰ ὥρα ἀνάποδη γιά τὴν ἀξία ποῦ ἔχει ἢ ποῦ ὑποθέτουν πῶς ἔχει, θά γυρίσουν ἀνάποδη τὸ πιᾶτο ἢ τὸ ποτήρι, ἂν δέν τοῦ τὰ σπάσουν στό κεφάλι, πῶς θά τοῦ κόψουν τὴν καλημέρα.... Δέν τὰ λέγω γιά σένα... ἔτσι εἶναι ἐδῶ ὁ κόσμος,

—Ναί καλέ, καί ἐγώ καί ἂν τῶλεγες γιά μένα θά φοροῦσα μαῦρα ἐνοιασου τόν ξέρω ἐγώ αὐτόν τόν κόσμο ἀπό τόν πρῶτον, ὡς τόν τελευταῖο....

—Τὸ ξέρω πῶς δέν θά φορέσης καί οὔτε σκοτίζεσαι πολὺ, πάντα ὁμῶς θά ἀνεκτωθῆ τὸ στομάχι σου ποῦ ἀντίκρυσε μιὰ φορὰ ἐναντίοιον ἐξευτελισμὸ τοῦ ἀνθρώπου.... "Ἄς εἶνε" νά ἤξερες τί καρδιοχτύπι τραυοῦνε ποῦ ἀναγκάζονται νά κάνουν ἐκεῖνο ποῦ δέν πιστεύουν!.... Ἐβέρεις τί θά πῆ νά λές πῶς ἀγαπᾷς ὁ,τι μισεῖς, καί νά καλοπιάνης ὅτι θά ἤθελες νά ποδοπατήσης; Δέν εἶδες; Ὁ Ἰουδας, τὸ ταῖρι τους, δέν ἐβάσταξε ὡς τὸ τέλος πῆγε καί κρεμάστηκε... δέν ἤτανε ἡ κρεμάλα του ἀπὸ μετάνοια ἂν ἤτανε ἔτσι, ὁ Χριστός θά τον ἐσυχωροῦσε... καί ἡ κρεμάλα ἤτανε συνέχεια τῆς κακίας του.... "Ὅταν εἶδεν τὸν Χριστὸ με τὸ σπῆν ὑπομονὴ νά σηκῶνῃ τὸν σταυρὸ του, ἐκατάλαβε νικημένον τὸν ἑαυτὸ του, ἐλύσσαξε καί ἀπελθὼν ἀπήγγξατο. "Ἔτσι καί αὐτοί. Αἱ καί νά ἤξερες με πόσην ἀπελπισία τρίζουν τὰ δόντια τους ὅταν βλέπουν τῆς ἀμαρτίας των τὰ γεννήματα. Ἐκεῖνος ἐκεῖ, ἄ, εἶναι, τί μας μέλει, ἕνας κάπιος βλέπει τριγύρω του τέρατα καί σημεῖα εἰς βάρος ἀγαπημένων ἰδικῶν του νά χοροπηδοῦν, καί δέν ἔχει τὴν δύναμη νά εἰπῆ πίσω, ἀλλὰ εἶνε ὑποχρεωμένος νά κἀνῃ χίλιες περιποιήσεις στά ὄργανα τῆς ἀτιμίας του γιὰτὶ αὐτὸς ἐστάθηκε ὁ αἰτίος ν' ἀνοίξῃ τοῦ κακοῦ ὁ δρόμος μέσα στό σπιτι του. Καταλαβαίνεις τί σοῦ λέγω; γιὰτὶ ἡ μύτη σου ἀπὸ μακριὰ παίρνει μυρωδιὰ τὸ τί γίνεται ἐδῶ καί τί ἐκεῖ. Αἱ ὁ ταλαίπωρος, ποῦ εἶπαμε, πόσα πικρὰ δάκρυα χύνει γιὰτὶ ὡς πρωτοφταίχτης δέν ἔχει τὴ δύναμη νά κόψῃ τὴν συνέχεια τοῦ κακοῦ. Καί τί νά σοῦ πρωτοεἰπῶ, Εὐλογητός ὁ Θεός ἐστάθηκα ὁ πειδὸ ἀμαρτωλὸς, ἀλλὰ ὅλες αἱ ἀμαρτίες μου ἤτανεδικές μου, τίς ἐφορτώθηκα σὴ ράχη μου καί κατέβηκα ἐδῶ κάτω νά ξεκαθαρίσω τοὺς λογαρισμούς μου με τὴν συνείδηση μου ἔχοντας

μόνον ἀντίδικο τὸ θεό.... Ἀποκοιμήθηκες μ' αὐτὲς τίς σαχλαμάρες μου;

"Ὅχι" ἀκούω ἄν κελὸς πνευματικός; πολὺ μ' ἀρέσουν αὐτὰ ποῦ λές.

Μπορεῖ καί μὴν ταπιστεύης; ἴσως νά τὰ θυμηθῆς ὅταν σύντομα θά μάθης, ὅτι εὐρήκη καί ἐγώ τὴν αἰωνία ἀνάπαψη κάτω ἀπὸ τὴν σιδερένια κριέλλα τοῦ ὠραίου μας κοιμητηριοῦ... Δέν θά με σώση οὔτε ἡ νηστεία οὔτε ἡ προσευχή, θά με σώση μονάχα ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ ὁμολογία τῆς ἀμαρτίας μου εὐρήκη τρόπο νά πέσῃ ἐμπρὸς εἰς τὰ πόδια τῆς Μεγάλης Ἀγάπης, ὅπου εἶνε ὁ Θεός.... Σὲ ζάλισα; θά πάψω πλειά; ἄς κοιμηθοῦμε καί στίς δεύτερες καμπάνες σηκωνόμαστε καί κατεβαίνομε στήν ἀκολουθία.... Ὑπνον ἐλαφρὸ καλή νύχτα σου.

Ἡ ἀλλαγὴ κρεββατιοῦ ἢ κούραση τοῦ δρόμου, τὰ παράξενα ποῦ ἄκουσα μὲ ἀντικόβανε τὸν ὕπνο γιά ἀρκετὴν ὥρα. Ὁ σύντροφός μου ὁμῶς, ὁ ἀμκρωτῶλης Νεχτάριος, ἐκοιμῶτανε τὸν ὕπνο τοῦ δικαίου. Καί αὐτὸ μὲ ἔκανε μεγάλην ἐντύπωση; πῶς ἕνας ποῦ πῆγαινε ἐκεῖ ἀπάνω στόν κόσμο νά χάσῃ τὰ λογικά του ἀπὸ τὰ ξεκουρδισμένα του νεῦρα, ποῦ ὁ ὕπνος κάπου καί ποῦ ἐσκέπαζε τὰ φλογισμένα του ματόκλαδα, ὅπως τὸν ἄκουσα πολλές φορές νά παραπονιέται, πῶς ἐδῶ κάτω κοιμῶτανε γλυκὰ καί ἤσυχα ἄν τὸ καλοπροαίρετο παιδί. Ἦρτε ἡ γαλήνη τῆς ψυχῆς; ρωτοῦσα τὸν ἑαυτὸ μου. Ὁ Θεός τὸ ξέρει.

Μόλις κατὰ τὰ μεσάνυχτα μ' ἐπαῖρν' ὁ ὕπνος, ἀλλὰ σὲ λίγο χτυπήσανε οἱ καμπάνες τὸν ὄρθρο καί ζυπνήσαμε καί οἱ δύο μας.

—Θά σηκωθοῦμε ἀπὸ τώρα γιά τὴν ἀκολουθία; με ρώτησε.

—Ἐγὼ ὄχι, γιὰτὶ καλὰ καλὰ ἀκόμα μάτι δέν ἐκλείσα καί εἶμαι καί κουρασμένος.

—Τότε καί ἐγὼ ἀκόμα θά τὸν πάρω ἕνα χέρι; ἔχομε καιρὸ γιά τὴν προσευχή.

Ἡ ψαλμωδία ποῦ κάπου καί ποῦ ἔφτανε ὡς ταῦτιά μας ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Δαμκσκηνοῦ, ποῦ γινότανε κεινὴ τῆ βραδείᾳ ἢ ἀκολουθία μᾶς ἐχρησίμεψε γιά ὠραῖο νανούρισμα καί ὡς τίς 4 πρωινές τὸν ἐπήρα, με μονοροῦφι τὸν ὕπνο, σωστὲς τρεῖς ὥρες, ὥστε ὅταν ἐχτυπήσανε οἱ δεύτερες καμπάνες εὐρεθήκαμε ξελαφρωμένοι καί καλόκαρδοι: στό πόδι. Σὲ λίγα λεπτὰ κατεβήκαμε στήν ἐκκλησία, ὅπου ἔψαλε καίτι καὶ ὁ Νεχτάριος, με φωνὴ ὁμῶς ποῦ καθόλου δέν ἐμοιαζε με κεινὴ ποῦτὸν ἄκουσα ἄλλοτε νά τραγουδᾷ τὰ μπεκροτροάγουδα καί τὸ «ἔχασα τὴ γαϊδούρα μου με ζυλα φορτωμένη.» Ἐως ἐδῶ εἶχε φτάσῃ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἀνθρώπου!

Ἐπεράσανε καί πάλι τὰ πανηγύρια. Ἀπάνω στό πέρασμά τους πολὺς φορές ἐσμίγαμε καί πάντα ὁ Νεχτάριος με καίτι παλαιές θύμησης τῆς παραλυμένης του ζωῆς μας ἔκανε νά σπαρταροῦμε στά γέλοια. Κάποιος ἤθελε νά μὲ πῆ πῶς θυμῶτανε τὰ περασμένα καί θά ξανάθελε νά τάρ-

χινήση. Ἐγὼ ὁμως εἶχα τὴν ἰδέα πὼς ἦτανε ἓνα εἶδος δημόσιας ἐξομολόγησης καὶ μιὰ καταφρόνηση τῶν κκκὰ περασμένων.

Ἐφύγαμε καὶ φέτος· ὁ Νεχτάριος μᾶς ἐσυνώδευσε εἰς τὴν πόρτα τοῦ Μοναστηρίου μᾶς ἀποχαιρέτησε μὲ πολλὴν ἀπάθεια καὶ μᾶς ἐκοίταζε φεύγοντας μὲ τὸν πλέον ἡσυχον τρόπο Κάνενας τῶρα δὲν τὸν ἐρώτησε, ἂν θὰ μᾶς συνόδεψῃ· εὕρισκαμε πλειὰ φυσικὸ πρᾶμμα τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ εἰς τὸ ἀσκηταρεῖο.

Μετὰ δύο τρεῖς μῆνες στὰς ἀρχὰς τῆς Σαρακοστής, δύο καλοὶ μου φίλοι ἔχοντας κάποιον ἀξίμιο τους νὰ κάμουν στὸν Ἅγιο Σάββα μού τὸ εἶπανε ρωτώντας με, ἂν εἶχα τὸν καιρὸ καὶ τῆς ὄρεξιν νὰ τοὺς συνοδέψω καὶ ἐγὼ. Κόπος λιγάκι ἦτανε· ἡ καλὴ ὁμως συντροφιά, ἡ μονοτονία τῆς ζωῆς, ποῦ περνοῦσα, καὶ οἱ ἄλλες προστυχίαι ποῦ ἔβλεπα τριγύρω μου, μὲ κάμανε νὰ τὸ θελήσω ξανά τὸ ταξεῖδι στὴν ἔρημο. Ἔτσι στὶς ἀρχὰς τοῦ Μαρτιοῦ ξανακατέβηκα ἐκεῖ κάτω. Τώρα πολλὰ τρεχογυρίσματα δὲν εἶχε· τὸ Μοναστήρι περνοῦσε τὴν συνηθισμένη του ζωὴ καὶ οἱ Πατέρες μὲ ὅλη τους τὴν ἀνση καλοδεχτήκανε ἡμᾶς τοὺς τρεῖς μουσαφιραίους— Ὁ Νεχτάριος φυσικὰ ποῦ ἦτανε φίλος καὶ τῶν τριῶν μᾶς καταευχαριστήθηκε γιὰ τὴν ἀπροσδόκητη ἐπίσκεψή μας. Κάποια ἀδιαθεσία μονάχα τὸν ἐπείραζε, μᾶς ἔλεγε· ἀλλὰ σύντομα καὶ αὐτὸ θὰ περνοῦσε.

Τὸ πρωὶ τῆς αὐριανῆς ἡμέρας— ἦτανε Κυριακὴ καὶ θὰ ἐφεύγαμε μετὰ τὴν τράπεζα κοντὰ τὸ μεσημέρι—μέσα εἰς τὸ οἰκονομεῖο τοῦ Μοναστηριοῦ ἔκαμε ἕξαφνα ἓνα κέφι ὁ Νεχτάριος, ποῦ θυμηθῆκαμε ὅλες τὶς παλιὰς του διαβολιὰς. Δὲν ξέρω ποῖον ἀνθρωπάκο θυμῆθηκε, ἀπὸ κεινοῦς ποῦ κάνουν τὸν παλληκαρᾶ τοῦ τύπου τοῦ Λεονταρῆ, καὶ μᾶς δηγῶτανε ἱστορίες του καὶ μᾶς τὸν θεατρὶζε μὲ χειρονομίαις ποῦ τύφλα νᾶχη ἐμπρός τους τὸ Τζιῶτικο Ραβχίσι. Τόσον πολὺ ξαναγυρισμένον τὸν εὗρηκα στὶς παλιὰς του διαβολιὰς, ὅπου γιὰ στιγμὴ ἐφοβήθηκα μήπως ἀρχίνησε ἡ παλαιὰ ἀμαρτία νὰ τονε ξαναπιάνη στα δόλια τῆς τὰ βρόχια.

Σὲ μιὰν ἀλήσημόνητη συντροφιά, κυριῶν καὶ κυριῶν ὅπως πρέπει, ἱστοροῦσα ἓνα δειλινὸ τίς ὁμορφες ἐντυπώσεις ποῦ ἔπαιρνα ἀπ' αὐτὰ τὰ ταξιδάκια εἰς τὸν Ἅγιον Σάββα: Ἔτυχε καὶ οἱ Κυρίες ἀπὸ καιρὸ νὰ ἔχουν τὴν ἐποθυμίαν νὰ ἰδοῦνε, ἔστω καὶ ἀπὸ μακρῶν, γιὰτὶ ξέρανε πὼς γυνάικειο πόδι δὲν ἐπάτησε τὸ κατώφλιο τοῦ Μοναστηριοῦ, καὶ ἔτσι ἕξαφνα ἐπήρανε τὴν ἀπόφαση νὰ κατεβῶνε ἐκεῖ κάτω σύντομα παίρνοντάς καὶ μένα καὶ κάποιους ἄλλους ποῦ τ' ἀκούσανε στὴ συντροφιά τους. Ἔστερα λοιπὸν ἀπὸ 15 ἡμέρας τίς παραμονές τοῦ Ἐυαγγελισμοῦ, ποῦ ἐορτάζει τοῦ Μοναστηριοῦ ἡ πανώρια ἐκκλησία, ἀπὸ τὰ ἀθάνατα κτίσματα τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὴν καθ'αυτοῦ ἐορτήτης, ἐξεκινήσαμε γιὰ κάτω καμμιὰ δεκαριά. Τὶ ὁμορφα καὶ τί γελαστὰ περάσαμε μέσα στὶς ἀ-

γριοτοπιῆς ποῦ διαβαίναμι! Ἐφτάσαμε χωρὶς νὰ μᾶς προσμένη κανένας. Ἄξαφνα μᾶς εἶδανε ἐκεῖ ἀπάνω στὸ Σέρβικο πύργο ποῦ ξεπεζέψαμε, γιὰτὶ ἐκεῖ εἶναι τῶν Κυράδων τὸ κατοικητήρι. Ὁ Νεχτάριος ἀπὸ πέρα ἀπὸ τὸ κηπαράκι τοῦ μᾶς ἐχαιρετοῦσε. Σὲ λίγην ὥρα ἡμεῖς οἱ τρεῖς τέσσερες ἄντρες τῆς συντροφιάς ἐκάμαμε τὴν παρουσία μας στοὺς Πατέρες, ποῦ μὲ τὴν συνηθισμένη τους εὐγένεια μᾶς καλοδεχτήκανε. Ἐπεράσαμε καὶ πάλι καλὰ στὴ συντροφιά μας ἦτανε καὶ κάποια παλιὰ καλὴ γνωριμία τοῦ Νεχταρίου. Ἡθέλησα λιγάκι νὰ τὸν φέρω στὸν δρόμο τοῦ πειρασμοῦ νὰ δοκιμάσω τὴν ἀντοχή του. Κάτι λοιπὸν τοῦ ἔλεγα: Ἐκείνος κόβοντας με μού λέγει:

— Ἀλήθεια· δὲν ξέρεις! δὲν μὲ λένε πλειὰ Νεχτάριο...

Τὸν ἐκοίταξα καλὰ στὰ μάτια.

— Τί με κοιτᾶς; τί με κοιτᾶς; δὲν εἶμαι πάστα νὰ με φᾶς... ὅπως ἔλεγε τὸ παλαιὸ μας τραγοῦδι... Δὲν μὲ λένε πλέον Νεχτάριο· ὄνομαζομαι Σεραφεῖμ, γιὰτὶ τὴν περασμένη Κυριακὴ ἐγένηκα μεγαλόσχημος καὶ θέλοντας νὰ φήσω ὁλότελα κατὰ μέρος τὸν παλαιὸν ἄνθρωπο, τὸν παλιάνθρωπο δηλαδή, ὅπως ἔλεγε καὶ τοῦ κοράκου τῶν Σοδόμων ἡ μῦθη, ποῦ ἐλογιώτανε Νεχτάριος, τὸν ἄφησα μὲ τὰ ὅλα του καὶ αὐτὸ τῶνομά του ἀκόμα. Λοιπὸν μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν.

Ἔλα τώρα νὰ πιοῦμε ἓναν καφέ νὰ μού εὐχηθῆς καλὸ ταξεῖδι...

— Γιὰ ποῦ; τί πάλι θὰ σηκώσης τὰ πανιά σου;

— Βέβαια τὰ πανιά μου τὰ μαῦρα, ποῦ ἔχει τὸ νέο μου σῆμα τὸ μεγαλόσχημο, φουσκωμένα μὲ τὸ ἀθάνατο τῆς μετανοίας τὸ ἀγεράκι θὰ μὲ ταξειδέψουν σύντομα πέρα στὶς ἄγνωστες χώρες, ἔνθα οὐκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη οὐ στεναγμός, ὅπως ψέλομε στὴν ἐκκλησία...

— Πολὺ τραγικὸς μού γίνηκες τόσο σύντομα, καημένε Νεχτάριε...

— Εἶπαμε Σεραφεῖμ· ἄφησε τὸν Νεχτάριο ἐκεῖ στὴν ἡσυχία του...

— Κάτι πολὺ ἐνωρὶς ἐτοιμάζεις γιὰ τὸ ἀγύριστο ταξεῖδι...

— Σύντομα μού φαίνεται πὼς θὰ σηκώσω τὴν ἄγκουρα... Νὰ τὸ τὸ ἀτάραχο λιμάνι ποῦ θὰ ράξω γιὰ πάντα...

Καὶ μού εἶδεινε κάτω τὸ κοιμητήρι τοῦ Μοναστηριοῦ...

— Ἄφησέ τα αὐτὰ καὶ ἔλα νὰ πιοῦμε τὸν καφέ, τοῦ εἶπα...

Ἐτοίμασε τὸν καφέ καὶ καθίσαμε στὸ κηπαράκι του.

Ἐνῶ τὸν ἐπίναμε, τὸν ἐκοίταξα κρυφὰ κρυφὰ. Ποτὲ μέσα στὰ μάτια του, τὰ μάτια ἐκεῖνα τὰ φουσκωμένα ἀπὸ τῆς παραλυσίας τὰ φλογίσματα καὶ τίς ἀγρόπνιες, δὲν εἶχα ἀπάντησιν τέτοιαν ὠραία γαλήνη· τόσο ὠραία ποῦ ἔπιασε νὰ με πεισμώνῃ· δὲν μποροῦσε νὰ χωρέσῃ τὸ μυαλό μου τὴν τέτοια μεταβολή.

Ὡστε ἀσφαλίστηκες πλειὰ, τοῦ εἶπα, μιὰ καὶ ἀλλαξες ὄνομα. Μού φεται ὁμως καημένε Σεραφεῖμ, πὼς πολὺ τὸ ψήλωσες...

—Τὸ ποιό; ἤθελα νὰ ξέρω.

—Νὰ τὴν περηφάνεια τῆς μετανοίας σου. Δὲν εἶναι νικήτρα ἢ μὲτανοία ἐκείνη ποῦ δὲν πρῶγει· γιατί δὲν ἔχει, ἀλλὰ ἐκείνη ποῦ περνᾷ ἀνάμεσα στὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς καὶ δὲν ἀπλώνει, τὴ χέρι της νὰ τὰ ἀγγίξει· αὐτὸ εἶναι παλληκαριά.

—Τὸ ξέρω· ἀλλὰ ὅποιος δὲν εἶνε ἄξιος νὰ μὴν ἀπλώνη, τὰ ξεράδια του ἐκεῖ ποῦ δὲν πρέπει, εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ σπάζη γιὰ νὰ μὴν μπορῆ νὰ τὰ πλώνη. Δὲν ἐστάθηκα τὸ παλληκάρι νὰ νικήσω τὴν ἐλευθερία μου καὶ νὰ τὴν κυβερνήσω, ὅπου ἔπρεπε· ἐστάθηκα τὸ παλληκάρι νὰ σκοτώσω τὴν ἐλευθερία μου. Δὲν σοῦ φαίνεται πῶς εἶναι κάποια θυσία νὰ θυσιάζω κἀνεὶς τὸ μεγαλύτερο ἀγαθότου, τὴν ἐλευθερία του;

—Σὰν καλὰ μοῦ τὴν ἔφερες, ἄγιε μεγαλόσχημε. Δὲν θὰ μοῦ χαλάσης ὅμως τὸ χατήρι νὰ σφίξης λιγάκι τὴν καρδιά σου γιὰ μιὰ στιγμή καὶ νὰ φχνῆ; εὐγενικός. Ἐδῶκ τὴν ὑπόσχεση πῶς θὰ καταδεχτῆς, ὅταν θὰ φεύγωμε, νὰ προβάλης, ἕως τὴν πόρτα τοῦ Μοναστηρίου. Ἡ Κα Φ. ποῦ τόσες περιπτώσεις μᾶς ἔκανε ἐκεῖ ἀπάνω στὸν κόσμο θέλει σῶνει καὶ καλὰ νὰ σὲ ἰδῆ ἀπὸ κοντὰ καὶ στὸ ἀσκηταρεῖό σου. Τί φοβάσαι; δὲν εἶσαι πᾶστα νὰ σὲ φᾶ.

—Γεννηθήτω τὸ θέλημά σου· καλύτερα ὅμως θὰ ἦταν νὰ λείπουν τέτοιες εὐγένειες.

Κατὰ τὸ δειλινὸ οἱ Κυρίες θελήσανε νὰ κατεβούνε στοῦ χειμάρρου τὴν κοίτη νὰ καμαρώσουν ἀπὸ κεῖ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀγριότητα, ποῦ ἀπὸ κείθε παρουσιάζει τὸ παμπάλαιο Μοναστήρι καὶ οἱ ἡλιοκαμμένες μονόπτερες ἀκρορρεμματιῆς μὲ τἀμέτροτητα ἀσκηταρεῖά τους καὶ νὰ προσκυνήσουν τὸ παρεκκλήσι τῆς Ἁγίας Σοφίας, τῆς μητέρας τοῦ Ἁγίου Σάββα, ἀπόξω ἀπὸ τὸ καστρότσιχο. Ἐνῶ κοιτάζαμε ψηλὰ κατὰ τὰ δώματα καὶ τοὺς πύργους τοῦ Μοναστηρίου, ποῦ φαίνονται· ὅταν μίαν ἀτέλειωτη σκιάλα ποῦ πασιζοῖ νάνεβῆ στὸν οὐρανὸ, κάπου ἐκεῖ ψηλὰ ἀπάνω ἀπὸ 100 μέτρα μακριὰ ξεχώρισα τὸν Νεχτάριο. Βλέποντάς τον θυμήθηκα τὸ γραφικόν. «Ἐγενόμην ὡσεὶ νυκτοκόραξ ἐν οἰκοπέδῳ. Ὠρούμην ἀπὸ στενυχμοῦ τῆς καρδίας μου». Τί τάχα νὰ ὠρύετο ἐκεῖ ἀπάνω ἐκείνου τοῦ νυκτοκόρακα ἢ καρδιά; ἐσυλλογιζόμενον, καὶ τί νὰ ἐστένεζε; Σὰν νὰ μὲ παρακαλοῦσε ἢ στήση του καὶ ὅταν νὰ μου ἔλεγε: Ἐδῶ ψηλὰ ἀνέβηκα καὶ σὺ μὲ βιάζεις μονορροφῆ νὰ πηδήξω μέσα σ' αὐτὸ τὸ χάος τοῦ χειμάρρου τῆς ζωῆς καὶ νὰ ξαναθυμηθῶ; Παρελθέτω τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ. Τὴν ἄλλη ἡμέρα τὸ πρωὶ ἀνήμερα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἀπ' οὗ ἡμεῖς οἱ ἄντρες ἀκούσαμε ὁμορφὰ τὴν ἀκολουθία, ἀνέβηκαμε στὸ Νεχτάριο — γιὰ μένα ἦταν πάντα ἐκεῖνος — καὶ ἀφοῦ πήραμε ἐκεῖ τὸν καφέ μας ἐτοιμαστήκαμε γιὰ τὸν γυρισμό, τὸ ταχτικὸ δρομολόγιο. Ὅταν ἦτανε ὀκτώ ἐτοιμα ὁ Νεχτάριος μὲ κοίταξε ὅταν νὰ ἤθελε γιὰ τελευταί-

α φορὰ νὰ μὲ παρακαλέσῃ νὰ μὴν ἐπιμένω νὰ τὸν ὑποχρεώσω στὴ δοκιμασία ποῦ του ζήτησα. Ἐγὼ ἔκαμα τὸν ἀδιάφορο· ξεκινήσαμε. Ἐκεῖ ἐμπρὸς στὴν σιδερένια πόρτα κατέθηκε ἡ Κ. Φ. Ἀντὶς ὅμως τὰ συνηθισμένα γέλοια στὸ ἀντίκρουμά του τῆς ἤρτανε τέτοια δάκρυα ποῦ λιγῶνανε καὶ σιδερένια καρδιά. Ὁ καημένος ὁ Νεχτάριος! Ἐτρεμε σύσσωμος ὅταν τὸ φυλλοκάλυμο, ὅταν λυσσάξῃ ἢ βαρυχειμωνιά· θαθιοὶ ἀναστενασμοί, σωστά βογγήματα φουσκῶνανε τὰ στήθια του, ἐν ᾧ δάκρυα χοντρά ἐτρέχανε σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὰ μάτια του. Κάτι θελήσανε νὰ εἰποῦνε, μὰ δὲν μπορέσανε.

—Πᾶμε, πᾶμε, ἐφώναζα ἐγὼ, ποῦ ἀργὰ ἐκατάλαβα τὸ σφάλμα μου.

—Στὸ καλὸ, μᾶς εἶπε καὶ γυρίζοντας πίσω ἐχώθηκε μέσα στὴν πόρτα, ποῦ ἀπαγόρευε τὴν εἴσοδο τοῦ κάθε πειρασμοῦ.

Περίλυπος ἐπέρασε τὴν ἡμέρα ἐκείνη τίς ἀκροβουνιές, ποῦ ἄλλες φορές τόσο ἐθαμμαζα τίς ὁμορφες καταπράσινες καὶ λουλουδιμένες πλαγιές, καὶ κατάκρενα τὸν ἐαυτὸ μου, γιὰ ὅ, τι ἔκαμα. Ὅταν σὲ λίγην ὥρα ἀπάνω στὸν σταθμὸ μας ἄκουσα τῆς Κα. Φ. τὰ ζαχαρένια γέλοια καὶ ἀντίκρουσα τὰ χαρωπά της μάτια, σὰν νὰ μοῦ φάνηκε πῶς ἄκουσα ἀπὸ μέσα ἀπὸ κάποιες ἄγριες φάραγγες τὴν φωνὴ τοῦ Νεχταρίου νὰ τραγουδάῃ ἀλὰ Ριγολέτο.

La donna è mobile....

καὶ τὸν θυμήθηκα, ὅταν μοῦ ἔλεγε ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, πῶς τοῦ ἄρεσε περισσότερο ἀπὸ τίς φωνές τοῦ κόσμου τῆς κουκουβάγιας τὸ στρίγγισμα καὶ τοῦ γάνου τὸ οὐρλιασμα. Δίκαιο εἶχε ὁ κακόμοιρος.

Γ'.

Αὐτὴ ἦταν ἡ τελευταία φορὰ, ὅπου εἶδα τὸν Νεχτάριο σὲ ποῦτον τὸν κόσμο καὶ τὸ «στὸ καλὸ,» ποῦ μᾶς εἶπε, ἦταν ἡ τελευταία λέξη, ποῦ ἄκουσα ἀπὸ τὸ στόμα του. Ἐφυγα ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μῆνες. Στὸ ἀναμεταξὺ κάπου ρωτώντας ἐμάθαινα πῶς ἦτανε λίγο ἀδιάθετος καὶ πῶς ἀπὸ τὰ ὀλίγα χρηματάκια, ποῦ εἶχε στὸ Κεντρικὸ Μοναστήρι· δανεισμένα παρακάλεσε καὶ τοῦ βγάλανε καμμιά πενήντα λίρες καὶ διωρτώσανε τὸν Σέρβικο Πύργο, αὐτὸν ποῦ ἐχρησάμευε ὅπως εἶπαμε, γιὰ κονάκι τῶν Κυράδων, ποῦ ἀπὸ εὐσέβεια ἢ ἀπὸ περιέργεια ἐρχότανε νὰ ἰδοῦνε ἅς εἶναι καὶ ἀπ' ἀντίκρου τὸ σεβάσμιο Μοναστήρι. Καὶ στὴν ἐλεημοσύνη του ἀκόμα ὁ πειρασμὸς ἠθέλησε νὰ βάλῃ τὸ χέρι του!

Φεύγοντας τοῦ ἔστειλα χαιρετίσματα.

Τώρα τελευταία ἐδῶ κάπου μιλώντας μὲ ἕνα φίλον, ποῦ ἤρτε ἀργότερα ἀπὸ μένα ἀπὸ κείνα τὰ μέρη, δὲν ξέρω πῶς ἀνάφερα καὶ τοῦ Νεχταρίου τῶνομα.

Ὁ καημένος, μοῦ εἶπε, ὁ θεὸς συχωρέσά τον...

Τι; εἶπα.

Λίγες ἡμέρες ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνχώρησή σου συχωρεθῆκε ὁ κακόμοιρος! Γιὰ φαντάσου! τί περίεργο! Δὲν ἐξαναβγήκε ἀπὸ τὸν Ἅγιον Σάββα... Τόσο νέος!

Ἐγὼ δὲν ἔκουσα πλειά τίποτα καὶ δὲν μοῦ φάνηκε καθόλου περίεργο πρᾶγμα ὁ θάνατός του· τὸν περίμενα, ἂν καὶ ὄχι τόσο γρήγορα...

Ἀργότερα ἐδῶ στοῦ βουνοῦ μου τίς πρασινάδες, ὅπου τριγύρω μου αἱ αἰώνια ζωὴ κινιέται γεμάτη ὁμορφιές καὶ μυρωδιές, τὸν ἐφантаζόμουν... Μὲ τί ἄσπρα φτερά, μὲ τί ἐλπίδες καὶ μὲ τί χρυσᾶ ὄνειρα ἀρχίνησε τὸν δρόμο τῆς ζωῆς μέσα τῶν νησιῶν μας τὰ χαρωπὰ ἀκρογιάλια καὶ ποῦ τὸν ἐτελείωσε! Μὲ τί καημούς καὶ μὲ τί πόνους πέρα στὴν περὶ παράμερη μοναξιά! Αὐτὸς ὁ χαρούμενος τραγουδιστὴς τῆς ζωῆς ἐκατάντησε μίαν ἡμέρα ν' ἀκούη γιὰ οὐράνια μουσικὴ τῶν ἀγγριμιῶν τίς φωνές... Καὶ στὰ τελευταῖα τυλιμμένος τὰ κατάμαυρα πανιά τῆς μεγαλόσχημης καλογερικῆς νὰ τξειδεῦη σὲ ἀγνώστους κόσμους! Τάχα τὴν εὔρηκε ἐκεῖ πέρα τὴν παρηγοριά;

Καημένε Νεχτάριε! ὁ θεὸς νὰ σὲ ἀναπάψῃ κατὰ τὴν πίστι σου καὶ τὴν μετάνοιά σου.

Ἅγιος Δημήτριος Μαραθοκάμπου Σάμου
88ης 1924

ΓΕΩΡΓΗΣ Ν. ΚΑΡΑΤΖΑΣ

— ΣΤΟΥ ΔΕΙΛΙΝΟΥ ΤΟ ΦΕΓΓΟΣ —

ὦ θάμπωπα τοῦ νοῦ! στὸ φέγγος
τοῦ δειλινοῦ ἀττικοῦ, χρυσᾶ τὰ ἀρχαῖα
γλυπτὰ κορμιὰ τοῦ βράχου ἀνάερα πάνε
πρὸς ἕψη κάποια, φτερωμένη ἰδέα.

Ἴδέα ἀσύλληπτη ἄφταστη τοῦ ὠραίου,
ποῦ στέκει ἐξω ἀπ' τὸν κύκλο τῶν αἰώνων,
ὑψώνεται πρὸς τῆς ἀθανασίας
τὰ ἀμόλυντα, ὁ ναὸς τῶν Παρθενῶνων.

Μὰ πάντα ὁ βράχος Ὀλύμπου, κι' Ἠλύσια
τῆς τέχνης εἶν' ἡ Ἀθήνα, πάντα ὑψώνει
με τὸ σμιλάρη ἢ με ρυθμὸ καὶ Λόγο
τοῦ νοῦ τὸ ἀγλαΐσμα, τ' ἄστρα νὰ σιμώνη.

Γ. ΘΕΜΕΛΙΣ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΑΠΗ

Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν· εὐλογεῖτε τοὺς καταφερομένους ὑμᾶς· καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς. Ματθ. 5-44.

I

—Στάσου, Μαρία, στάσου δῶ· νὰ ἔνα κατατόπι.

—Ναί, Τέρτιε, ναί, δῶ νὰ μείνουμε ἀπόψε νὰ κοιμηθῶ νάναπαυ...

Καὶ τὸ ἀγγελικὸ τὸ πλάσμα, ἡ ξαθὴ καὶ χλωμιασμένη κοπέλα, σαστισμένη, λαχανικισμένη ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ διωγμοῦ καὶ τὸν πολὴν δρόμο, σκύπτει, σέρνεται μέσα τ' ἕναν κούφιο βράχο, καὶ πέφτει κατὰ γῆς, ἄφωνη, ἀκίνητη.

Γύρω, τὰ χαμόκλαδα συμπονοῦνε τὴν ἄμοιρη νιά, καὶ οἱ μυρτιές καὶ οἱ σκοῖνοι ἀρχίζουν, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ζωοδότη ἀέρα, νὰ νάνουρίζουνε τὴν πονεμένη Χριστιανὴ καὶ νὰ τῆς ρίχνουνε μυρωδιές, νὰ μεθύσῃ ἡ ὁμορφη κοπέλα καὶ νὰ ξεχάσῃ τὴν τρομάρα καὶ τὴ μορφή, τὴν ἄγρια, τὴ θειωμένη μορφή τοῦ Ρωμαίου στρατιώτη, ποῦ τὴν κυνηγοῦσε, κάμποσες ὥρες πρὶν, γιὰ νὰ τὴ θανατώσῃ...

II

Ἄχ! τί δὲν τραβᾷ κανέναν κάτω σαυτόνε τὸν κόσμο, τὸ μικρόνε, τὸ βάρβαρο κόσμο! τί δὲν ὑποφέρει κανέναν γιὰ μιὰν Ἰδέα, γιὰ μιὰν Ἀλήθεια!

«Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει.»

Μπορεῖ, μέσα στὴν περήφανη Ρώμη, καὶ κλέφτες νὰ φωλιάζουνε, κι' ἀντεροβγάλτες νὰ κατοικοῦνε, κι' ἀντροφονιάδες γυναῖκες νὰ διασκεδάζουνε, καὶ προδότες καὶ ὑποκριτὰδες νὰ πλουτίζουνε· μπορεῖ, μέσα τσὴν τέτοια Ρώμη, ὅπου, σὰν ποῦ λέει καὶ ὁ Τάκιτος, ὅλες οἱ ἀτιμίες καὶ οἱ προστυχίες τρέχουνε καὶ βοίσκουν ὀπαδούς, μπορεῖ ὅλοι οἱ κακούργοι νὰ ζοῦνε, μὰ, γιὰ τὸνομα τοῦ μεγάλου μας Δία, μόνο αὐτὴ ἡ ὀλεθρία δεισιδαιμονία (superstitio exitabilis), μόνο οἱ Χριστιανοὶ νὰ μὴ φωλιάσουνε, καὶ δὸς του τιμωρίες καὶ δὸς του διωγμοῦς, γιὰ νὰ χαθοῦνε ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς.

—Εἶναι ἄτιμο γένος αὐτοὶ οἱ Χριστιανοί. Μὰς κάψανε τὴ Ρώμη μας· μὰς κάψανε τὰ πιὸ ἀρχαῖα μας ἱερὰ μας ἀγγέλματα: τὴ Σελήνη, τὸ ναὸ τοῦ Ἡρακλῆ· ἄχ! τὸ ἱερὸ τῆς μεγάλης Ἐστίας! Ἐμπρός! Ἐκδικηση! Τί δὲν ἔκαμεν αὐτὸς ὁ Νέρωνας!

III

Ὁ φόβος εἶχε, φαίνεται, φωλιάσει μέσα στὴν καρδιά τῆς κοπέλας.

Ούτε τὰ νανουρίσματα τῶν δεινῶν· οὔτε οἱ μυρωδιές καὶ τὰ χάρδια τῶν λουλουδιῶν καὶ τοῦ ἀντρός της, πού, ὅσο κουρασμένος κι' ἀνείτανε κι' αὐτός, ἔστεκε ὁμως πλάι της ἄγρυπνος, σὶ σύντροφος πιστός, τίποτα ἀπ' αὐτὰ, καμιὰ συμπονιά τῆς γύρω φύσης, καμιὰ συμπάθεια τοῦ ἀγαπημένου της, δὲν μπορούσαν νὰ ποναρχώσουνε τὸ κατακουρασμένο της σῶμα, καὶ νὰ δώσουνε τὴν ἡσυχία καὶ τὴ γαλήνη στὴ φοβισμένη της ψυχῇ. Ὁ φόβος τῆ δουλιὰ του: νὰ βασανίσῃ νὰ ξεγεβρίσῃ, νὰ θανατώσῃ τὴν ὁμορφονιά. Μοιάζει, φαίνεται, κι' αὐτὸς σὰν τὸ μικρό, τὸ κλαψάτικο παιδάκι, πού, ὅσο τὸ χαϊδεύει ἡ μητέρα του ἀπὸ συμπάθεια, ἡ καημένη, ἀπὸ συμπονιά, κείνο πιά πολλὰ κλάματα, πείσμα καὶ δυστροπιά. Καὶ στὸν ἀνήσυχο ὕπνο της, οἱ ἴδιες εἰκόνες, πάντα οἱ ἴδιες σκηνές. Νὰ τὸ σῶμα τοῦ ἀδερφοῦ της καρφωμένο πάνω σὲ κείνονε τὸ σταυρό.

—Μητέρα μου! . . . Ἰησοῦ μου! φώναξε ἡ κοπέλλα, μὲ μιὰ φωνὴ ἄγρια κι' ἀλλόκονη, κι' ἀνατινάχτηκε. Καὶ πῶς νὰ μὴν ἀνατινάχτῃ; Ἐβλεπε, ἡ καημένη, τὴ μητέρα της ἢ, πῶς σωστὰ τὸ σῶμα τῆς μητέρας της, ἀλλοιμένο μὲ πίσσα, καὶ καίγοντας σὰ λάμπα, σὰ λύχνος, πάνω στὸ σταυρό.

Τρέχε, Μαρία, φύγε καὶ σὺ ἀπὸ τὸ σπίτι, γιατί θὰ καῖς· φύγε, τρέχε, νὰ ὁ στρατιώτης. . . .

Ἄχ! ἐκεῖνος ὁ στρατιώτης, ὁ ἄγιος ἐκεῖνος Ρωμαῖος στρατιώτης, μὲ τὴ φοβερὴ του στρατιωτικὴ στολή, μὲ τὴ γαλιστερὴ του δίκωπη σπάθα, ξεμπρατσωμένος, κόκκινος ἀπὸ τὸ σῆμα, πάντα ξοπίσω της!

Τρέχε, Μαρία, χάνεσαι! τρέχε, Μαρία, ὄξω ἀπὸ τὴν πόλη· κάμε κατὰ τὴ νία Αρρία, χώσου σὲ κείνα τὰ χαμόκλαδα, ἀνέβα πάνω στὰ δέντρα, κρύψου, χάνεσαι καὶ σὺ. . . .

IV

—Τέρτιε!

Καὶ σὰν τρελλή, σὰν ξεμυαλισμένη, πετάχτηκε ἡ ἄθφα κοπέλλα ἀπὸ τὴ θέση ποῦ κοιμότανε, καὶ χύμηξε κι' ἀγκάλιασε τὸν ἄντρα της. Καὶ τὸ ἀγκάλιασμα αὐτό, κι' ὁ τρόπος ὅπως τὸν ἀγκάλιασε φανερώσανε, ἴσα ἴσα, τὸ ἀγκάλιασμα ἐκεῖνο τῆς κοπέλλας, ὅταν, στὸ δέντρο ἀπάνω ποῦ εἴτανε κρυμμένη, ἐκεῖ πέρα, ὄξω ἀπὸ τὴν πόλη, κοντὰ στὸ κοιμητήρι, εἶδε ἀπὸ μακριά, τὸν ἄντρα της, τὸν Τέρτιο, νὰ τρέχῃ κι' αὐτὸς πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ζητώντας καταφύγιο καὶ σωτηρία.

Κατέβηκε τότες ἡ Μαρία, γοργὰ γοργὰ, ἀπὸ τὸ δέντρο, καὶ μιὰ ἀπὸ τὸ φόβο της, μιὰ ἰπὸ τὴ χαρὰ ποῦ ἔβλεπε τὸν ἄντρα της μπροστὰ της ζωντανό, χούμηξε ἀξαφνα καὶ τὸν ἀγκάλιασε, ἄτροπα, βέβαια, ἄγρια, ἀλλόκοτα, πάντα ὁμως ἄθελα κι' ἀνήξερα, γιατί τὴν ὥρα κείνη τοῦ φόβου καὶ τῆς χαρᾶς ὁ ἄνθρωπος ξεχνᾶ τὰ συνηθισμένα του στὴ δια-

γωγῇ του πάνω καὶ στοῦς τρόπους του. Ἔτσι καὶ τώρα ἡ Μαρία, σὰ νὰ ἔβλεπε μπροστὰ της τὴν ἴδια εἰκόνα σὰν τρελλή σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση της, σὰν ξεμυαλισμένη ξυπνήσε ἀπὸ τὸν ὕπνο της καὶ χούμηξε κι' ἀγκάλιασε τὸν ἄντρα της.

—Μὴ φοβάσαι, Μαρία, μὴ φοβάσαι, ἀγάπη μου, λέει τώρα ὁ Τέρτιος, μὲ μιὰ φωνὴ ἡσυχῆ καὶ πονετικῆ, ὁ Τέρτιος, ποῦ πάντα ἔμεινε κοντὰ της, σκληρὸς κι' ἀδάμαστος ἀπὸ τίς πίκρες καὶ τὰ βάσανα καὶ τὴν ἀγκάλιαζε κι' αὐτὸς καὶ τῆς δίνει ἕνα φιλί.

—Μὴ φοβάσαι, Μαρία μου, μὴ φοβάσαι, πουλί μου. Ὁ Θεὸς ποῦ μᾶς ἔσωσε ὡς τὰ τώρα, ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς δὲ ἴσ' ἂν μᾶς σώσῃ καὶ πῶς ὕστερα; Ἄς ἔχουμε ἐλπίδα στὸ Χριστό μας, ποῦ γιὰ τὸνομά του πάσχουμε, καὶ θὰ μᾶς βοηθήσῃ. . . .

V

Ὁ ἥλιος ἔλεγε νὰ βσιλέψῃ καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα εἴτανε πνιγερή.

Μῆνας Ἄγουστος, καὶ ἡ πυρκαϊὰ ἔπαιρνε κι' ἔδινε στὴ Ρώμη.

Ἀπ' ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα, κολῶνες καπνοῦ σηκωνώτανε ἀπὸ τὴν καιούμενη Ρώμη, κι' ἀνεβαίνοντας ψηλὰ ψηλά, καθόντανε, σὰ στεφάνια ἡλιοφωτισμένα, πάνω στὶς κορφές τῶν γύρω βουνῶν.

Καταχνιά, πήχτα, ἀπελπισιά!

—Τί θὰ κάμουμε τώρα, Τέρτιε; λέει ἡ Μαρία, ποῦ ἦρθε πιά στὰ σιγκαλὰ της, κι' ἀκούμπησε πάνω στὸ ἄντρα της, συλλογισμένη κι' αὐτῇ, ἀπελπισμένη, ὅπως κι' ὁ Τέρτιος, μπρὸς στὸ ἀπελπιστικὸ πανόραμα τῆς καιούμενης πόλης.

—Νὰ πομείνουμε ἀποφεῖ ἐδῶ, σαυτῇ τῇ σπηλίτσα, κι' αὐριο, ὁ θεὸς βοηθός.

—Δὲν ὑπάρχει φόβος, Τέρτιε;

—Δὲν πιστεύω. Ἡ νύχτα πλησιάζει.

—Δὲν εἴμαστε κοντὰ, πολὺ κοντὰ;

—Ἔχε θάρρος, Μαρία, στὸ θεό μας. Δὲ θὰ χαθοῦμε. Ἄς ἀναπαυτοῦμε ἀποφεῖ ἐδῶ, κι' αὐριο, αὐγὴ αὐγὴ, τριβοῦμε πῶς μακριά. Εἶσαι πολὺ κουρασμένη.

—Ναί, Τέρτιε, ἀλήθεια· τὰ πόδια μου δὲν εἶναι δικά μου.

Μὰ, μιὰ φωνὴ ρωτᾶζει μέσα μου πῶς ὁ στρατιώτης ἔρχεται. Νὰ φύγουμε κι' ἄς πάθω ὅ,τι πάθω.

—Εἶναι τοῦ φόβου σου αὐτά. Ἡσύχασε, πουλάκι μου, κι' ἔχε θάρρος στὸ Χριστό.

—Τέρτιε, δὲ θὰ προσευχηθοῦμε;

—Ἀλήθεια, ναί, Μαρία μου.

Κι' οἱ δύο μας Χριστιανοί, βασανισμένοι καὶ διωχμένοι, γονατίσαμε πάνω στὰ χόρτα, ἀνάμεσα στὶς μυρτὲς καὶ τοὺς σκοίνους καὶ πέσανε στὴ

προσευχή.

—Σ' ευχαριστούμε, Χριστέ, θεέ αληθινέ, για τή σκληρή αυτή δοκιμασία, λέει ὁ Τέρτιος με κομμένη φωνή.

—'Αμήν ἀμήν, λέει ἡ Μαρία καὶ τὴν πέρνουνε τὰ κλάματα.

—Σ' ευχαριστοῦμε, οὐράνιε Πατέρα, για τὸν τέτοιο θάνατο τῶν συγγενῶν μας καὶ τὸ διωχμὸ τῶν ἀδερφῶν μας.

—'Αμήν, ἀμήν.

—Συχώρα μας, Ἰησοῦ Χριστέ, για ὅ,τι εἶπαμε ἢ κάμαμε ἐναντίο στὸ ἅγιό σου θέλημα.

—'Αμήν, ἀμήν.

—Συχώρα, Κύριε, καὶ τοὺς ὀχτροὺς μας για ὅ,τι κάνουνε· συχώρα καὶ τὸν αὐτοκράτορα τὸ Νέρωνα· συχώρα ὅλον τὸν κόσμο τῆς ψευτιάς καὶ τῆς δεισιδαιμονίας. Φέρε αὐτούς, Κύριε, σὲ μετάνοια, για νὰ γνωρίσουνε Σένα, τὸ μόνο, τὸν ἀληθινὸ Θεό, κ' ἐλέησε αὐτούς.

—'Αμήν, ἀμήν, λένε κι' οἱ δύο, καὶ τὰ δάκρυά τους βρέχουνε τὸ ἔδαφος.

'Ησυχία! Πάψτε πουλάκια, τὸ κελάδημά σας, πάψτε καὶ σεις δέντρα τὸ μουρομύρισμα. 'Ησυχία, θέλει ἡσυχία ἡ προσευχή. . .

VI

Μόλις οἱ ἅγιοι Χριστιανοὶ μας κάμανε τὴν προσευχή τους καὶ σηκώθηκαν, με ἀνάκληση πιά τὴν καρδιά καὶ γεμάτη θάρρος, θεέ μου! νά! κοίταξε ἀπὸ κεῖ κάτω, ἀπὸ μέσα ἀπὸ κεῖνα τὰ δέντρα, ξεπροβέλνει ἕνας στρατιώτης.

—Τέρτιε! βγαίνει μιὰ φωνή ἡ Μαρία, [κι' ἄθελα, χωρίς συνείδηση, ἀπὸ ψυχόρμητο μονάχα ρίχνεται στὸ δρόμο. Τὴν ἀκολουθεῖ κι' ὁ ἄντρας της, καὶ τρέχουνε κι' οἱ δύο, καὶ τρέχουνε, πηδοῦνε βράχια καὶ χαμόκλαδα, σκύθουνε, σέρνονται, πότε δῶ, πότε κεῖ, ἀπὸ κάτω ἀπὸ δέντρα κλωνογυρισμένα καὶ βάρια δασοφυτεμένα, σκαρφάλωνουνε καὶ γλιστροῦνε, σὸν ἀνήφορο καὶ στὸν κατήφορο, τρέχουνε, πάντα τρέχουνε, πότε μπροστά ὁ Τέρτιος, πότε ἡ Μαρία, πάντα ὁμοῦ τρέχουνε, σὰν ἰλάριον, σὰ δορκάδια, φειδοτροπία, λυκοτροπία, τρέχουνε για νὰ σωθοῦνε, γιατί ὁ στρατιώτης, ὁ ἄγριος ἐκεῖνος Ρωμαῖος στρατιώτης, τρέχει κι' αὐτὸς ξοπίσω τους, τοὺς ἀκολουθεῖ, ξεσπαθωμένος, λυσσασμένος ἀπὸ μῖσος, ἀπὸ πείσμο, ἀπὸ κούραση...

VII

—Σῶσε με, Χριστέ μου, σῶσέ με! φωνάζει ἡ Μαρία καὶ σταματᾷ. Σταματᾷ καὶ πέφτει κατὰ γῆς, ἀπελπισμένη, σχεδὸν λιγοθυμισμένη, ὅχι πὺν νὰ πῆς ἀπὸ φόβο ἢ ἀπὸ ἐξάντληση, μὰ γιατί πάρα πέρα εἶναι ἀδύνατο γι' αὐτὴ νὰ προχωρήση.

Μπροστά της παρουσιάστηκε ἕνα βαθύ, ἕνα ἀπόκρημνο χάσμα, καὶ

φαρδὺ πάρα πολὺ. Κάνει νὰ τὸ πηδήση, ὅπως τὸ πηδήσει κι' ὁ ἄντρας της, μὰ τοῦ κάκου! Εἶναι φαρδὺ, πάρα πολὺ φαρδὺ τὸ χάσμα, καὶ τὸ θάρρος τῆς ἐλπίδας της κόβεται μπρὸς στὴ φωνή τοῦ ψυχόρμητου της πὺς τοῦ κάκου καὶ δὲ θὰ μπορέση νὰ τὸ περάση καὶ θὰ πέση μέσα στὸ ἄπατο τὸ χάσμα. Πιὸ καλὰ νὰ πεση στὰ πόδια τοῦ στρατιώτη, νὰ τὸν παρακαλέση ἴσως καὶ τῆς χάριση τὴ ζωή, παρὰ νὰ πέση μόνη της μέσα στὸ ἄπατο τὸ χάσμα.

'Αλήθεια, ἄπατο φαινότανε τὸ χάσμα. Ἀπὸ τὴ μιὰ κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τοῦ χασμάτου, ἀπὸ πάνω ἴσα μὲ κάτω, κάτω πολὺ βαθιά, χίλιω λογιῶ θάμνοι, καὶ κισσοὶ καὶ κάπαρες καὶ φτέρες, ἀποκρύβανε τὸ ἀληθινὸ βάθος, ἐνῶ, ἴσα ἴσα, στὰ χεῖλια τοῦ βαράθρου, κατὰ τὴ νοτιανὴ μεριά, μιὰ παμπάλαια, μισόξερη χαμοσυκιά ἄπλωνε τοὺς κισσοτυλιγμένους της κλώνους, κι' ἐμπόδιζε τὸ σαλτάρισμα.

'Αλήθεια μεγάλο θάρρος, μεγάλη ἀντοχή, ἢ, πολὺ μακρόσκελος ἔπρεπε νάτανε ὁ Τέρτιος, ἀφοῦ μπόρεσε καὶ πηδήσει αὐτὸ τὸ χάσμα. Τὸ πηδήσει ὁ Τέρτιος, ναι τὸ πηδήσει αὐτὸ τὸ χάσμα, μὰ δὲν εἶχε πια τὴ δύναμη νὰ τρέξη ὁ καημένος· τὸ αἷμά του σταμάτησε, κόπηκε ἡ ἀναπνοή του, ὅταν ὕστερις ἀπὸ κάμποσο δρόμο, γυρίζει μιὰ στιγμή μὰ δὲν βλέπει ξοπίσω του τὴ Μαρία· τὴ βλέπει τὴν καημένη πέρα ἀπὸ τὸ χάσμα ἀπὸ τὴ βοριανὴ μεριά, κλαίοντας καὶ φωνάζοντας, χτυπώντας τὰ χέρια της, για βοήθεια.

Δυστυχησμένε Τέρτιε, δυστυχησμένη Μαρία! Τί νὰ κάμει ὁ Τέρτιος; νὰ γυρίση πίσω; νὰ πηδήση πάλε τὸ χάσμα νὰ λεπτερώση, τὴ Μαρία; Πῶς; Μὰ ὁ Ρωμαῖος στρατιώτης, νάτονε, πλησίασε! Καὶ ἡ Μαρία ξεφρενιασμένη, ἀναίσθητη ἀπὸ τὸ φόβο καὶ τὸν κίντυνο, φωνάζει: Ἰησοῦ μου, Ἰησοῦ, Σ' ευχαρ...

Καὶ τὸ κεφαλάκι της, τὸ ὄμορφο, τὸ ξαθὸ κεφαλάκι της, μὲ τὰ θεῖα του τὰ γλυκά του τὰ μάτια, καὶ τὸ στόμα του, τὸ ἅγιο, τὸ ἄθωο τὸ στόμα, πὺν ποτὲ βρισιά δὲν ἐβγαλε κόπηκε, τὸμορφο κεφαλάκι τῆς Μαρίας, κόπηκε ἀμέσως, μὲ τὴν πρώτη σπαθιά, ἔπεσε στὴ γῆς κι' αἱμάτωσε τὸ χῶμα...

VIII

—Σκύλε ἄπιστε, σ' ἔφαγα καὶ σένα, βγαίνει μιὰν ἄγρια φωνή ὁ ἄγριος ὁ στρατιώτης, πὺν λυσσασμένος τώρα, ὕστερις ἀπὸ τὸ σφάξιμο τῆς Μαρίας καὶ ὁρμᾷ νὰ περάση τὸ χάσμα για νὰ σφάξῃ καὶ τὸν Τέρτιο.

Κι' ὁ Τέρτιος ἄρχισε πάλε νὰ τρέξη, Μπροστά του πιά τίποτε δὲν ἔβλεπε, οὔτε δέντρα, οὔτε βράχια, οὔτε χῶμα τίποτε δὲν ἔβλεπε πια, ἔξὸν τὴ Μαρία του, πὺν τὴ βαστοῦσε στὰ χέρια του ὁ Ἰησοῦς Χριστός, πάνω ἐκεῖ, κεῖ πάνω στὸν ἀέρα, ἐκεῖ ψηλὰ στὸν οὐρανὸ, ἀνάμεσα σ' ἄγγελους κι' ἀρχάγγελους, τὴ Μαρία του ἔβλεπε ὁ καημένος πὺν τοῦ γέ-

λας και τον παρηγορούσε. Και τρέχει ο Τέρτιος, τρέχει με το θάρρος και την ελπίδα που του έδινε η όπτασία της Μαρίας του!!

Αγαπητή και συμπαθητική φαντασί! πόσο είσαι αναγκαία στην ύπαρξη του ανθρώπου. Χωρίς εσένα, ο κόσμος δε θα υπαρχε. Η απελπισία κι' ο θάνατος θα βασιλεύαν στη γη.

Κι' ο Τέρτιος τρέχει για να ξεφύγει το θάνατο.

Μιά στιγμή, του κατέβηκε μια ιδέα, να σταματήσει και να παραδοθή στο στρατιώτη.

—Τι τήνε θέλω και γώ πιά τη ζωή; συλλογιζότανε, τρέχοντας σά λάφι. τί να την κάμω πιά τούτη τη ζωή, αφού κει πάνω πιό ήσυχα, πιό γαληνεμένα, πάντα με το Σωτήρα μου και με τη Μαρία μου θα ζω! Μά πάλε, πώς; τέτοια απόφαση σημαίνει αυτοχτονία, πράξη αντιχριστιανική σημαίνει καταστροφή της ζωής χωρίς τη διαταγή του Θεού, χωρίς τη θέλησή Του. Τι να σημαίνανε τάχα κείνα τα σημάδια που έβλεπε στον ούρανο, παρά πώς ο Θεός του έδινε θάρρος; πάει να πη πώς δεν έπρεπε να παραδοθή;

Έτσι δεν είναι;

Κι' ομπρός, μέσα στις τέτοιες του σκέψεις, γυρίζει μια στιγμή, ξοπίσω του, για να φωνάξη του στρατιώτη:

—Δε θα με πιάσης και του κάκου προσπαθείς. Ο Χριστός μου είναι η βοήθειά μου, ποιόνε θα φοβηθώ; Μά δεν πρόφτασε να τα φωνάξη. Μιά φωνή άγρια, από βαθιά έρχόμενη, μια φωνή του κίντουου και του θανάτου, του χτύπησε σταυτιά. Και, μισός φόβος, μισός θάρρος, γυρίζει πίσω, κοντοστέκεται, κοιτάζει δώθε κείθε και προσπαθεί να διακρίνη από πού έβγαινε η φωνή. Βλέπει όμως τους κλώνους της συκιάς, που παραδέρνονταν στην ανοιχτωσιά, πέρα εκεί στο χάσμα και καταλαβαίνει τί τρέχει. Ο Ρωμαίος στρατιώτης δεν τα κατάφερε να πηδήσει από την άλλη μεριά του βράθρου και κρεμάστηκε από τη μισόξερη συκιά την κισσοτυλιγμένη. . .

IX

Θεέ των Χριστιανών, θεέ της Αγάπης και του Έλεου, Σύ, Χριστέ μου δεν είσαι που δίδαξες την αγάπη, Σύ Χριστέ μου, δεν είπες ναγαπούμε τους όχτρους μας;

Άς λέη ο κόσμος ο,τι θέλει. Άς ύβρίζουνε οι άνόητοι τη θρησκεία του Χριστού, Έκείνη δεν αλλάζει.

Κι' ο καλός μας Τέρτιος πάντα πιστός.

Συλλογιζότανε ο Τέρτιος, όσο πλησίαζε, τί να κάμη. Σε μια στιγμή, τα μάτια του αντικρούσανε, από την άλλη μεριά του χασμάτου, το πτώμα της Μαρίας, έκλαψε ο καημένος, και τάνθρώπινα ψυχόρμητα του σκεπάσανε το λογικό. Στην καρδιά του ανέβηκε εκδίκηση...

Συλλογιόστηκε ν' αρπάξη μια μεγάλη πέτρα και να την καθίσει στο κεφάλι του άγριου στρατιώτη, να τον σκοτώση, να τον εγδικηθή. Μά όχι! οι συλλογισμοί παίρνουν και δίνουν.

—Γιατί διώχνουμαι; γιατί διώχνονται οι Χριστιανοί;

—Γιατί πιστεύουμε στο Χριστό.

—Τι θα πη να πιστεύη κανένας στο Χριστό;

—Να πράττη το θέλημά του, τις διαταγές του, τη διαθήκη του.

—Ποιά είναι η διαθήκη του, ποιό το θέλημά του;

—Νάγαπούμε ο ένας τον άλλονε. «Έντολήν καινήν δίδωμι υμίν, ίνα αγαπάτε άλλήλους.»

—Τί να έννοει τάχα με το «αγαπάτε άλλήλους;» ναγαπούμε μονάχα κείνους που μās αγαπούνε;

—Όχι κείνους μονάχα, γιατί «τούτο ποιούσι και οι έθνικοί.» Μά και τους όχτρους μας άκόμα γιατί τότε θα δικφέρουμε από τους έθνικούς. «Αγαπάτε τους έχθρους υμών, εύλογείτε τους καταρωμένους υμās, καλώς ποιείτε τους μισούντας υμās.»

—Και σύ, Τέρτιε, τί θέλεις τώρα να κάμης;

Να σκοτώσης τον όχτρό σου; Μά αν τον όχτρό σου σκοτώσης, δεν είσαι τότε Χριστιανός, είσαι έθνικός.

—Βέβαια, λέει ο Τέρτιος, πλησιάζοντας στο χάσμα πιό πολύ, με τα δάκρυα στα μάτια, βέβαια, τότε αγαπά κανένας τους όχτρους του όταν τους κάμει να καταλάβουν τί είναι χριστιανός,

Ομπρός, στο θείο έργο!

Ο κύβος ρίχτηκε.

Μόλις πλησίασε ο Τέρτιος καλά πιε το χάσμα και βλέπει το στρατιώτη να βασιτεύει από μια κατάξερη ρίζα της συκιάς, κει κάτω, και το σώμα του να κρέμεται στο χάσμα. Από στιγμή σε στιγμή, και η ρίζα έτοιμαζότανε να ξεριζωθῆ, κι' ο στρατιώτης να χαθῆ μέσα στο βράθρο,

—Σώσε με, κύριε, βγαίνει μια φωνή ο στρατιώτης!

—Ναί, θα σε σώσω, ο θεός μου με καλεί! Και σκύβει ο Χριστιανός, και ξαπλώνει το χέρι του για να τραβήξη πάνω τον Ειδωλόατρη και το δήμιο της γυναίκας του!

X

Τελέλεσαι! πάει!

Το έργο τέλειωσε, το θείο μάθημα εφαρμόστηκε! Η θεία φύση νίκησε την ανθρώπινη· αδιάφορο αν κ' οι δυο χαθήκανε.

Γιατί κ' οι δυο χαθήκανε.

Ναί, τη στιγμή εκείνη που ο Τέρτιος, σκυμένος, ξάπλωσε προς τα κάτω το χέρι του, αρπάξε από τον ώμο τον στρατιώτη και έτοιμαζό-

τανε νά τόν τραβήξῃ γιά πάνω, ξεκολῶ ἡ ἐτοιμάσπαστη ρίζα τῆς συκιᾶς καί τὸ σῶμα, καί τὸ βικρὺ σῶμα τοῦ στρατώτη, παίρνει μαζί του τὸ ἀλαφρύ, μα καί τὸ σκυμένο σῶμα τοῦ Τέριου.

Κι' οἱ δυὸ χαθήκανε βεβαίαι στὸ χάσμα, ὁ ἕνας μὲ τὴ καθαρὴ καρδιά πὼς ξεπλήρωσε τὸ χρέος του τὸ χριστιανικό, κι ὁ ἄλλος μὲ τὸ συναίσθημα, ἴσως, πὼς ὁ Χριστός, πὼς ὁ Χριστός εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός.

ΒΑΣ. Α. ΘΕΟΦΑΝΙΑΗΣ

MAXIME GORCI

Μεταφρ. Β. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Ο ΖΑΣΟΥΜΠΡΙΝΑΣ

Ὁ στρογγυλὸς φεγγίτης τοῦ κελιοῦ μου ἔδινε πρὸς τὸν περιβόλο τῆς φυλακῆς· ὁ φεγγίτης αὐτὸς βρισκόντανε ψηλά στὸν τοῖχο, ἀλλὰ βάζοντας ἕνα τραπέζι κι' ἀναιθαινόντας κει ψηλά, μπορούσα στηριγμένος πάνω στὶς ἄκρες τῶν ποδιῶν μου νὰ βλέπω τί γινόντανε μεσ' στήν αὐλή.

Κάτω στὴ στέγη ποῦ ἔξεχε μπροστά μου, τὰ περιστέρια εἶχαν χτισμένη τὴ φωλιά τους κι' ὅταν τύχαινε νὰ ρίξω τὰ μάτια μου ἄλλοῦ, αὐτὰ γουργουρίζανε γλυκά πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι μου.

Εἶχα ὄλο τὸν καιρό νὰ κυτᾶζω πάνω ἀπ' τὸ ψηλό μου παρατηρητήριο καὶ νὰ κάνω τὴ γνωριμία μ' ὄλο τὸ καταδικασμένο κόσμον κι' ἀμέσως ἀντιλήφθηκα πὼς ὁ πειὸ ἀνοχτόκαρδος ἀνάμεσα σ' αὐτὴ τὴ σταχτιά καὶ σκαρτσουφιασμένη ἀνθρωπομάζα, ὠνομαζόντανε Ζασουμπρίνας.

Φοροῦσε τὸ σκοῦφό του πισωτά καὶ τ' αὐτιά του τὰ μυτερά κατὰ γελοῖο τρόπο, σκαλώνανε πάνω σὴ ξουρισμένη του κούτρα. Τὰ κορδόνια τοῦ λαϊμοδέτη του πάντα λυμένα κι' ἀνοιγμένα. Καθε κίνησι τῶν τῶν μυῶν του πρόδινε μιὰ ψυχὴ δυνατὴ, ἀνάξια γι' ἀποθάρρυνσι καὶ βαθειά γιὰ μῖτος.

Πάντα γελαστός, ἀεικίνητος καὶ φωνακλᾶς. ἦτανε τὸ καμάρι τῆς φυλακῆς. Τὸ πατσωμένο γκριζο πλῆθος τῶν συντρόφων τὸν περιτριγύριζε πάντα κι' αὐτὸς τοὺς ἔκανε νὰ ξεχνάνε μὲ τὰ πειὸ παράξενα χορατά, ὠμορφαίνοντας ἔτσι μὲ τὴν ἀληθινὴ χαρὰ του τὴ ζωὴ τους τὴν ἀπαίσια καὶ τὴ θλιβερή.

Μιὰ μέρα τὴν ὥρα ποῦ τανε νὰ πάη στὸν κανονισμένο περίπατο, ἄξαφνα ξετρύπωσε μεσ' ἀπ' τὸ κελί του ἔχοντας τρία ποντίκια μὲ ἀφάνταστη ξυπνάδα χαλινωμένα μὲ σπάγγους. Βαστώντάς τους λοιπὸν ὁ Ζασουμπρίνας τὰ χαλινάρια ἔτρεχε πίσω τους ὀλόγυρα στὸ περιβόλο τῆς φυλακῆς φωνάζοντας πὼς πάαινε μὲ τ ρ ὀ ι κ α—ἔτσι στὴ Ρωσία ὄνο-

μάζουνε ἀμαξοσκευῆ πολυτελῆ μὲ τρία ἄλογα ζεμένη—. Τὰ ποντίκια σαστισμένα ἴπις κραυγῆς του φεύγανε πανικόβλητα· οἱ κατὰδικοι ξεκαρδίζονταν στὰ γέλοια σάν παιδιὰ, στὴν ὄψι τοῦ χοντροῦ αὐτουνοῦ Ζασουμπρίνα μὲ τὸ ἄρμα του. Αὐτὸς δὲ πειὰ πίστευε τὸν ἑαυτὸ του πὼς ἦτανε προωρισμένος νὰ κἀνῃ τοὺς ὁμοίους του νὰ ξεχνάνε καὶ γιὰ νὰ τὸ πετύχη μηχανευόντανε κι' ἔβαζε σ' ἐνέργεια τὸ κάθε τι.

Κάποιες φορὲς τὸ τετραπέρατο μυαλό του τὸν ἔσπρωχνε κι' ἔκανε ἀστεῖα σκληρά. Ἐτσι μιὰ μέρα τοῦ κατέβηκε καὶ δίχως νὰ χάσῃ στιγμή κόλλησε τὰ μαλιά ἐνὸς μικροῦ φυλακισμένου πάνω στὸ τοῖχο τῆς αὐλῆς ποῦ ἐκεῖ κοντὰ τὸν εἶχε πάρῃ ὁ ὕπνος. Ἄμ' ἀποξηράθηκεν ἡ κόλλα, ὁ Ζασουμπρίνας ξύπνησε τὸ παιδί ἀπότομα κι' αὐτὸ ἔντρομο πετάχτηκε στὰ πόδια του, ἔδραξε τὸ κεφάλι του μὲ τὰ δυὸ του χέρια μικρά κι' ἀδύνατα, καὶ ξαναπέφτει στὴ γῆ κλιόντας· οἱ κατὰδικοι ξεφώνιζαν ἀπ' τὰ γέλοια κι' ὁ Ζασουμπρίνας ἦτανε εὐχαριστημένος. Πειὸ ἀργά τὸν εἶδα πτὸ φεγγίτη μου νὰ χαυδεύῃ τὸ παιδί ποῦ τῶχῃ κἀνῃ ν' ἀφήσῃ στὸν τοῖχο μιὰ τοῦφα μαλιζά.

Χώρια πτὸ Ζασουμπρίνα στὴ φυλακὴ ἦτανε κι' ἕνας ἄλλος προνομιοῦχος· ἕνας νεαρὸς γάτος πυρὸς κι' ὀλοστρόγγυλος, χαυδιάρης, ζωηρὸς καὶ παιχνιδιάρικος. Ὅσες φορὲς οἱ κατὰδικοι τραβούσανε γιὰ τὸν περίπατό τους, βρισκανε πάντα τὸ Μίσκα σὲ κάποια κώχη κι' ἐπαίζαν πολλές ὥρες μ' αὐτὸν περυνώντας τον ὁ ἕνας στὸν ἄλλο· τὸν ἔκκαναν νὰ τρέχῃ, νὰ τοὺς τσαγκρονίζῃ στὸ πρόσωπο, στὰ χέρια τους, πάνω στὸ ἄναμμα τοῦ παιχνιδιοῦ.

Ὅταν τὸ μικρὸ γατί ἔκανε τὴν ἐμφάνισί του τότες ἀπορροφοῦσε πειὰ τὴ προσοχὴ ποῦ ἴσια μὲ τότες ἦτανε ὄλη γυρισμένη στὸ Ζασουμπρίνα, Αὐτὸς ὅμως δὲ μπόρκε νὰ χωνέψῃ τούτη τὴν προτίμησι. Ὁ Ζασουμπρίνας ἦτανε καλλιτέχνης στὴν ψυχὴ καὶ σάν τέτοιος εἶχε μιὰ φιλαυτία ποῦ ἦτανε δυσανάλογη μὲ τὸ ταλέντο του.

Ἄμκ τὸ κοινὸ τῆς φυλακῆς ἀφηνόντανε ν' ἀπορροφηθῇ ἀπ' τὸ μικροῦλι γάτο, τότε ἔβλεπες τὸ Ζασουμπρίνα καθισμένο μοναχὸ σὲ μιὰ γωνιά παρατηρώντας τοὺς συντρόφους του ποῦ τὸν ἄφησαν. Τότε τὸν παρακολουθοῦσα προσέχτικα κι' ἐνοιωθα τί ταραζόνταν μεσ' στὴν ψυχὴ του· μοῦ φαινότανε ἀναπόφευκτο πὼς ὁ Ζασουμπρίνας θὰ ξέβγαζε τὸ γάτο μὲ πρώτη εὐκαιρία καὶ κατὰκαρδα λυπούμουνα αὐτὸ τὸ παληκάρι ποῦ λαχταροῦσε μὲ τόσο πάθος νάαι τὸ κέντρο τῆς προσοχῆς.

Ἀπ' ὅλες τί λαχτάρεις τοῦ ἀνθρώπου κάμμιὰ δὲ σιάθει τόσο γλήγορο γορα τὴ ψυχὴ ὅσο τὸ ν' ἀρέσῃ στοὺς ὁμοίους του.

Στὸ φυλακισμένο ἀκόμα καὶ ἡ ζωὴ τῶν μανιταριῶν ποῦνε φυτρωμένα πάνω στοὺς τοίχους, ἀκόμα κι' αὐτὴ εἶναι γεμάτη ἐνδιαφέρο· θὰ καταλάβουε λοιπὸν τὴ θέρμη μὲ τὴν ὁποία παρακολουθοῦσα ψηλά πτὸ μ-

τερίζει μου τὸ μικρὸ δρᾶμα ποῦ κυλοῦσε κάτωθι μου, δρᾶμα ζούλιας ἐ-
νὸς ἀνθρώπου πρὸς ἓνα γάτο· θὰ καταλάβουν λοιπὸν τὴν ἀνυπομονησία
ποῦ μ' ἔφλεγε νὰ ἰδῶ τὸ τέλος· αὐτὸ δὲν ἄργησε νὰ ρθῆ.

Ἐνα καθάριο πρῶινὸ τοῦ καλοκαιριοῦ τῆ στιγμῆ ποῦ οἱ κατάδικοι
σκορπιστῆκαν στὸν περιβόλο, ὁ Ζασουμπρίνας παρατήρησε σὲ μιά γωνιὰ
ἓνα πηλοδοχεῖο γεμάτο πράσινη μπογιὰ ξεχασμένη ἐκεῖ ἀπ' τὸν καιρὸ
ποῦ οἱ χρωματιστάδες βάφανε τὰ περβάζα τῆς σκεπῆς· πλησίασε σ' αὐ-
τὸ καὶ φαινότανε πῶς συλλογιέται· ἄξαφνα βουτάει τὸ δάχτυλό του
μέσα στὴ μπογιὰ καὶ πασαλείβει μὲ δαύτῃ τὸ μουστάκι του· πράσινο
τώρα τοῦτο πάνω στὸ κόκκινο πρόσωπό του προκάλεσε ἔκρηξι γέλιου.
Ἐνα χαμίμι μέσα ἐκεῖ θέλοντας κι' αὐτὸ νὰ κἀνῆ τὸ ἴδιο πασαλείβει τὰ
χεῖλια του, μὰ ὁ Ζασουμπρίνας ξαναβουτώντας τὸ χέρι του μέσα ἐκεῖ
καὶ βγάζοντάς το ἀπότομα καταπασάλειψε τὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ μὲ
μιὰ ἔκτακτη γληγοράδα.

Τὸ δύστυχο ξεφωνοῦσε ταραζώντας τὸ κεφάλι του ἐνῶ ὁ Ζασουμπρίνας
χόρευε τριγύρω του κ' οἱ θεαταὶ γελοῦσαν πάντα πεῖδ δυνατὰ δίνοντας
κουράγιο στὸν παληάτσο μὲ κάθε λογῆς ἐπιφώνησι.

Πάνω σ' αὐτὴ τῆ στιγμῆ, νὰ καὶ φαίνεται ὁ μικρὸς ροῦσος γάτος.
Προχωροῦσε ἀργὰ ἀργὰ σηκώνοντας μὲ χάρι τὰ ποδαράκια καὶ κου-
νῶντας φιλάρεσκα τὴν οὐρά του. Δὲν εἶχε κίνενα φόβο νὰ τσαλαπατη-
θῆ ἀπ' τὸ παράφορο πλῆθος στὴ μέση τοῦ ὁποῖου βρισκότανε ὁ Ζα-
σουμπρίνας καὶ τὸ χαμίμι ποῦ μὲ τίς δυὸ φουχτές του ξάπλωνε τώρα στὴ
μούρη του τὴ λαδιά τῆς γλυτσασμένης μάζας.

«Σύντροφε!» φώναξε κάποιος στὸ Ζασουμπρίνα. «Ὁ Μίσκας ἔφτασε.»

»Ἄ! Μίσκα μασκαρᾶ»

»ζοῦδι ἀγαπημένο!»

Ἄρπαξαν τὸ γάτο καὶ τὸν περνοῦσαν ὁ ἓνας στὸν ἄλλο, μὲ χίλια δυὸ
χάδια.

»Ἄ! πῶς ἔφαγες, πῶς γέμισες μασκαρᾶ τὴ κοιλιὰ σου».

»Τί γλήγορα ποῦ αὐξάνεται!».

»Τσαγκρουνάει τὸ μικρὸ διαβολάκι».

»Ἄστονε νὰ πηδήσῃ λιγάκι».

»Νὰ ἡ ράχη μου, πῆδα Μίσκα».

Ἄδειο ἀπόμεινε εὐτὺς ὀλόγυρα στὸν Ζασουμπρίνα· ἔμεινε μονάχος·
ἔβγαζε τὴν μπογιὰ ἀπ' τὰ μουστάκια του καὶ κύταζε τὸ γάτο ποῦ πη-
δοῦσε πάνω στὶς σκυμένες πλάτες τῶν κατάδικων. Ὅλοι δείχνανε ἓνα
ζῆλο νὰ προλαβαίνουν τίς ἐπιθυμίες τοῦ μικροῦ γατιοῦ καὶ τοῦ προσέφε-
ρναν τίς ράχες τους, ἢ κινόντουσαν λαφρὰ γιὰ νὰ βολέψουν τὸ παιχνί-
δι του· φαινότανε πολὺ νὰ διασκέδαζαν μ' αὐτὸ κ' ἐγελοῦσαν ἀδιάκοπα.

»Συντρόφοι, βάφουμε τὸ γάτο;» Πετᾶχτηκεν ὁ Ζασουμπρίνας· ἡ
φωνή του ὁμως ἔτρεμε προτείνοντας τοῦτο τὸ χορατὸ· ἔκανε σὰν νὰ ἰ-
κέτευε.

Ἡ μάζα τῶν κατάδικων κινήθηκε.

»Κι' ἂν ἔσκαζε τὸ ζῶο; παρατήρησε κάποιος.

»Νὰ σκάσῃ; Μὲ λίγη μπογιὰ; Τί λόγος;

»Μπρὸς Ζασουμπρίνα καὶ γλήγορα.»

Ἐνας γενναῖος πόντος μὲ πυρὰ γένια δικηρῆξεν εὐθυμᾶ. «Ἄ Μωρε
τί φαντάστηκε τοῦτος ὁ ἄνθρωπος.» ἄ

Ὁ Ζασουμπρίνας κρατοῦσε πεῖδ τὸ γατί στα χέρια του καὶ προχω-
ροῦσε στὸ παληογλαστρί μὲ τὴν πράσινη μπογιὰ τραγουδῶντας.

Κύταξε καλὲ ἀδελφάκι

τοῦτο τὸ μικρὸ ζουδάκι

ποῦ τὸ μάγκωσε ἡ φάκα

πῶς θὲ νὰ τ' ἀλλάξῃ φάτσα.

Τρανταχτὴ ἔκρηξι γέλιου βγήκε ἀπ' τὸ πλῆθος· οἱ καταδικασμένοι
λιγούσανε ἀπ' τὸ γέλιο κι' ἔβλεπα τὸ Ζασουμπρίνα ποῦ κρατῶντας τὸ
γάτο ἀπ' τὴ μούρη, τὸν βουτοῦσε μέσα στὴ ρευστὴ μάζα τραγουδῶν-
τας.

Κάτσε καλὰ, μὴ νιαουρίζῃς

πὰς καὶ θυμώσης τὸν μπαμπᾶ.

Ἐτσι ἐνθουσιάζονταν ἀκόμα πεῖδ πολὺ. κάποιου ἀπ' τὴ πολλὴ χαρὰ
τοῦφουγε μιὰ φωνὴ σὰν στεναγμὸς,

»ἴ, ἴ, Γιούδα.»

«Πατεροῦλί μου!» Στέναξε κάποιος ἄλλος. Ἐσκάναν, ἀσφυχτιοῦ-
σαν. Τὸ γέλιο στραμπούλιζε τὰ κορμιά τὰ δίπλωνε καὶ τὰ τράνταζε·
δonoῦσε τὸν ἀέρα κ' ἔφτανε σὲ τέτοιο ἐρεθισμὸ ποῦ γινόντανε πεῖδ μιὰ
μανικὴ κραυγὴ. Στὰ παράθυρα τῆς φυλακῆς φανήκανε γυναῖκες μὲ
γελαστὰ πρόσωπα τυλιγμένα μ' ἄσπρα λαχουριά· ὁ δεσμοφύλακας ἀ-
κουμπισμένος στὸν τοῖχο βαστοῦσε τὴν κοιλιὰ του κι' ἄφηνε νὰ τοῦ
φεύγουν μέσ' ἀπ' τὸ χοντρό του στόμα, χαρούμενο· γρυλλισμοί.

Τὸ γέλιο ἐξόρισε τοὺς κατάδικους μακριὰ ὑπὸ γλαστρί μὲ τὴν μπο-
γιὰ· ὁ Ζασουμπρίνας χόρευε τότε μὲ τὸ καταπληχτικώτερο τρόπο, κά-
μνοντας ὑποκλήσεις καὶ τραγουδῶντας.

Πόσο ἡ ζωὴ μας εἶν' γελοία!

Ἦταν μιὰ φορά μιὰ γάτα ροῦσσα

κ' ἦταν τὸ γατάκι τῆς πυρῆς,

παιδιά μου ἰδέτε το νὰ σᾶς χαρῶ

ποῦγινε τώρα πράσινο σὰν μούχλα!

Ἄρκετά. γρύλλισεν ὁ χοντράνθρωπος μὲ τὰ πυρὰ τὰ γένια: μὰ ὁ Ζασουμπρίνας καθὼς φαινόντανε ἦτανε στὰ κέφια του. Τὰ γέλοια θροντοῦσαν ὀλόγυρά του κ' ἤξερε καλὰ πῶς τέτοια γέλοια κείνος μονάχα μπόραε νὰ προκλέση. Ἡ συνείδησι τῆς δυναμὸς του φανερωνόντανε σὲ κάθε χειρονομία του, σὲ κάθε μορφασμὸ τῆς εὐκίνητης σὰν παληάστου μορφῆς του καὶ σ' ὅλο του τὸ σῶμα ἠλεκτρισμένο ἀπ' τὸ θρίαμβο. Τώρα βαστάει τὸ γάτο ἀπ' τὸ κεφάλι: καὶ κουνώντας τον γιὰ νὰ στάξῃ τὸ περίσιο χρῶμα, χόρευε βυθισμένος σὲ μιὰ καλλιτεχνικὴ ἔκτασι, χόρευε ἀκούραστα κι' αὐτοσχεδιάζε:

Φίλοι μου καὶ σύντροφοί μου
ψάξτε τὸ καλαντάρι
πῶς νὰ βγάλουμε τὸ γάτο.

ἌΟλα γελοῦσαν γύρω στοὺς κατάδικους πούταν τρελλοὶ ἀπ' τὴ χαρὰ. Ὁ ἥλιος γελοῦσε πάνω στὰ τζάμια τὰ σιδηρόφρακτα, ὁ γαλάζιος οὐρανὸς γελοῦσε πάνω ἀπ' τὸ περίβολο, ἀκόμα κι' οἱ γέρικοι τοῖχοι τῆς φυλακῆς γελοῦσαν μὲ τὴ στενοχωρία κῦτῶν τῶν ὑπάρξεων ποῦ ὀφείλουν γιὰ πάντα νὰ κρύβουν τὴν ἐκδήλωσι τῆς χαρᾶς των. Πίσω ἀπ' τίς γκρίλιες κ' οἱ γυναικὲς γελοῦσαν κάμνοντες νὰ γυαλίζουν τὰ δόντια τους στὸν ἥλιο. ἌΟλα ἐκεῖ μέσα ἀλλάξαν ὄψι τώρα· ἡ γκρίζα κ' ἡ μελαγχολικὴ θωρεῖα ποῦ σοῦ ματώνει τὴν καρδιά, ποῦ σοῦ τὴν καταθλίβει, ὅλα πῆραν ζωὴ ἐκεῖ μέσα κι' ἀνοιξαν σὰν λουλουδία μὲ τὸ γέλοιο, ποῦ κι' αὐτὸ ἀπαράλλαχτα σὰν τὸν ἥλιο, ὅλα τὰ κάνει ὁμορφα ἀκόμα καὶ τὴ λάσπη σὰν τὴ χρυσῶνει.

ἌΟ Ζασουμπρίνας παράτησε τὸ γάτο κάτω στὸ χόρτο ποῦ φύτρωνε τοῦφες τοῦφες ἀνάμεσα στὶς πέτρες τῆς αὐλῆς κ' ἐξακολούθησε τὸν ἀγριο χορὸ του ἀσθμαίνοντας, ἰδρωμένος, ἀφήνοντας τὸ πνεῦμά του ὅσο καὶ πάαινε νὰ μετεωρίζεται.

ἌΑλλὰ τὸ γέλοιο τώρα ἐσθυσε· ἦτανε πολὺ ραγδαῖο κι' εἶχε ἀποκάμη πειὰ τοὺς κῆτάδικους. Κάποιοι ἀναστέναζε σὰν σὲ παραλήρημα κι' ἄλλοι ὡς τόσο ἀσθμαῖναν βίαια. Τέλος ἦρθε στιγμὴ ποῦ ὅλος ὁ κόσμος σῶπασε, ὅξω ἄπὸ Ζασουμπρίνα ποῦ τραγουδοῦσε, καὶ τὸ γάτο ποῦ νιαούριζε σερνόμενος πάνω στὸ χόρτο ποῦ μόλις διακρινόντανε τὸ χρῶμά του. ἌἩ μπογιά τὸν τύφλωνε καὶ τοῦ μπερδεύε τὶς κινήσεις του· πλανώντανε ἀσκοπα πάνω στὰ ξυλιασμένα πόδια του, λυγδερὸς, κολλημένος καὶ μὲ ἓνα κεφάλι ὑπέρογκο· ὕστερα σταματοῦσε σὰν νὰχε καλλήση στὸ χόρτο κι' ἀκατάπαυτα νιαούριζε.

Κυτάξτ' ἀδέρφι· ἀγαπημένα
ψάχνει νὰ βρῆ καταφυγὴ
ὁ πράσινος μικρὸς μας γάτος
ποῦ ἦταν πρὶν κοκκινομάλης

ψάχνει νὰ βρῆ ν' ἀναπαυτῆ
τὸ τόπο τῆς ἀνάπαψίς του.

ἌΕτραγουδοῦσεν ὁ Ζασουμπρίνας μὲ τρόπο ὑπαινικτικὸ καὶ πονηρὸ. ἌΩραῖο εἶναι αὐτὸ πῶκαμες κεῖ πέρα! Φώναξε ἓνας γερός πόντος, κείνος μὲ τὰ πυρὰ μαλιά.

Τὸ κοινὸ κύταξε τὸ καλλιτέχνη του μ' ἓνα θαυμασμὸ π' ἄρχισε πειὰ νὰ κρυώνῃ.

ἌΝικουρίζει! ἌΕἶπε τὸ χαμίني δείχνοντας μὲ τὸ κεφάλι του τὸ γάτο κ' ὕστερα τηρώντας τοὺς συντρόφους· κι' αὐτοὶ σωπαῖναν προσηλωμένοι στὸ γάτο.

ἌΚαὶ πῶς, θὰ μείνει πράσινος σ' ὅλη του τὴ ζωὴ; πετάχτηκε πάλι τὸ χαμίني.

ἌΚαὶ πόσο λοιπὸν θαρρεῖς πῶς τοῦ μένει γιὰ νὰ ζήσῃ; τὸ διέκοψε κάποιος ἄλλος κρεμανταλάς μὲ μαλιά σταχτιά ἀφίνοντας μπόσκο τὸ κορμί του νὰ γύρη κατὰ τὸ Μίσκα. Νά, θὰ στεγνώσῃ τὸ μαλί του στὸν ἥλιο, θὰ κολλήσῃ καὶ θὰ σκάσῃ.

ἌΟ μικρὸς γάτος νιαούριζε σὲ τρόπο ποῦ σοῦ ξέσχιζε τὰ σπλάχνα.

ἌΘὰ χαθῆ λοιπὸν; ἌΕὐν τῶπλυναν; ρώτησε τὸ χαμίني.

Κανένας δὲν ἀπάντησε. ἌΟ τόσος μικρούλης πράσινος γάτος σπαρτάριζε στὰ πόδια ὄλων αὐτῶν τῶν κτηνάνθρωπων κ' ἦτανε ἄξιο οἰκτιρμού τ' ἀδύνατο αὐτὸ πλάσμα.

ἌΟὐφ! πῶς ζεστάθηκα. Φώναξεν ὁ Ζασουμπρίνας πέρτοντας κατὰ γῆς.

ἌΔὲν δῶσαν προσοχὴ σ' αὐτὸν πειὰ.

Τὸ χαμίني πλησίασε τὸ μικρὸ ζῶο, τὸ πῆρε στὰ χέρια του ἀλλὰ τ' ἀφῆσε ἀμέσως κάτω. ἌΜὰ τοῦτο καίει! Ἄ

ἌὙστερα κύταξε τοὺς συντρόφους κ' εἶπε σ' ἓνα πολὺ θλιμμένο τόνο.

ἌΠάει νὰ τελειώσῃ ὁ Μίσκας. Δὲ θάχουμε πειὰ Μίσκα· γιὰτὶ νὰ τὸ σκοτώσουμε αὐτὸ τὸ μικρὸ ζῶο; Νά... Ἄ

ἌἌΙσως θὰ πάρη ἀπάνω του». Γνωμάτεπε πάλι ὁ πυρὸς κρεμανταλάς.

Τὸ φτωχὸ πράσινο καὶ λιγδερὸ γατάκι ἐσέρνονταν πάντα στὸ χόρτο κι' ἀπάνω κεῖ τὸ παρακολουθοῦσαν εἴκοσι ζευγάρια μάτια. ἌΑπ' ὅλες τίς μορφῆς πέταξε πειὰ τὸ χαμόγελο· ὅλοι σκοτεινιάσανε, ὅλοι σωπάσαν καὶ ζωγραφίστηκαν ἀπάνω τους ἡ θλίψι τοῦ μικροῦ γατιοῦ, σὰν αὐτὸ νὰ τοὺς μετὰδωκε τὸ πόνο του καὶ σὰν αὐτοὶ νὰ τῶχαν αἰσθανθῆ.

ἌΘὰ γιαιτρευτῆ; Ἄἐκμαε εἰρωνικὰ τὸ χαμίني ὑψώνοντας τὴ φωνή του. Νά... Ἄἦτανε ὁ Μίσκας. ἌΟλοι τὸν ἀγαποῦσαν... γιὰτὶ τὸν παιδέψαμε, τὸν σκοτώσαμε γιὰ τὸ τίποτα; Ἄ

ἌΚαὶ ποῖος τᾶκαμε αὐτά; Ἄῤώτησε μ' ἐξωφρενικὸ θυμὸ ὁ κατάδικος μὲ τὰ πυρὰ μαλιά. Νάτος ἐκεῖ, κείνος ὁ κακοῦργος τᾶκαμε ὅλα.»

«Μὰ στάσου εἶπεν ὁ Ζασουμπρίνας προσπαθώντας νὰ εἰρηνέψῃ τὰ πράματα. «Ὅλο: μαζὺ σκαρώσωμε τὴ δουλειά.» Ριγῆσε σάνας κι' ἐνωίωσε κρῦο.

«Μαζὺ ὄλοι μαθές!» Εἶπε τὸ χαμίνοι πέρνοντας τὸ ὕφος τοῦ Ζασουμπρίνα.» Εἶσαι ὁ μόνος ἐνχοχος.... ναί.

«Πάψε νιάνιανο.» Τούπε σιγὰ σιγὰ ὁ Ζασουμπρίνας.

«Θαρρῶ πῶς πρέπει νὰ τὸ πάρω ἀπ' τὴν οὐρὰ καὶ νὰ τὸ πετάξω πάνω ἀπ' τὸ τοῖχο: αὐτὸ εἶναι τὸ ἀπλούστερο.» κ' ἐτελείωσε γελώντας.

«Τί; Φώναξεν ὁ κοκκινομάλης.» κ' ἂν αὐτὸ τῶκκαν σὲ σένα; Θέλεις νὰ δοκιμάσης;

«Καταραμένε! Οὐρλιαξε τὸ χαμίνοι κι' ἀδράχοντας τὸ γάτο ἀπ' τὴν οὐρὰ ἄρχισε νὰ τρέχῃ· ὁ γέρος κι' ἓνας δυὸ ἄλλοι τὸν πῆραν στὸ κατόπι.

Ὁ Ζασουμπρίνας τότες ἔμεινε μονάχος μέσα σ' ἓνα κύκλο ἀπ' ἀνθρώπους ποῦ τρίζαν τὰ δόντια τους καὶ τ' ἀγριώνανε περιμένοντας ἀκόμα κάτι ἀπ' αὐτόν.

«Σὰς συμβουλευτήκα συντρόφοι πρὶν τὸ κάμω, εἶπε, ὁ Ζασουμπρίνας σὲ ὕφος οἰκτρό.

«Σκάσε! Μούγκριζεν ἡ κόκκινη τρίχα καὶ κυτάζοντας ὀλόγουρά του τούσκασε μιὰ γροθιά στὰ δόντια.

Ὁ παληάτσος τᾶχασε κι' ἄρχισε νὰ τρικλίζει μὰ ἓνα ἄλλο χτύπημα τούρθε ἀπὸ πίσω.

Ἀδέρφια! Μπαμπάλισε σαστισμένος· μὰ τ' ἀδέρφια βλέποντας πῶς ἦτανε οἱ φύλακες μακρυὰ τριγύριζαν τὸ εἶδωλό τους τὸ κέταζαν χάμω καὶ τὸ τσαλαπάτισαν· ἀπὸ μακρυὰ, θάπερναν τὴ γομάρα, τούτη γι' ἀνθρώπους ποῦ συζητούσανε μὲ φούρια. Ὁ Ζασουμπρίνας σκεπάστηκε ἀπ' αὐτούς ριγμένος στὰ πόδια τους· ἄκουγε κανεὶς μονάχα θρόντο ὑπόκουφο, τὰ πόδια σφυροκοπώντας μπηχόντανε μέσα στὰ παῖδια τοῦ Ζασουμπρίνα, χωρὶς θιάση, ψύχραιμα, μετρημένα καὶ χωρὶς μανία, διαλέγοντας νὰ τοῦ ζυγιάσουν τὴν κλωσὰ τῆ στιγμῆ ποῦ τὸ σῶμα του κουλουριασμένο σάν φεῖδι ἄφινε ξεσκέπατες τίς μιλχάκεις του μεριές.

Αὐτὸ βάσταξε ἴσα μὲ τρία λεπτά. «Ἄζαφνα ὁμως ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ δεσμοφύλακα, «Φτάνει, τί διάολο! τὸ κάθε πρᾶμα ἔχει ὄρια!»

Οἱ καταδίκιοι εὐθύς σταματήσανε τὸ στάυρωμα. Ἐνας ἓνας ἔκοθε μακρυὰ π' τὸ Ζασουμπρίνα, φεύγοντας ὁμως τ' ἀφήνανε κι' ἀπὸ μιὰ στερνὴ κλωτσιά. Ἄμα σκορπίσανε, ὁ Ζασουμπρίνας ἔμεινε πεφτάτος κατὰ γῆς, μὲ τὴ κοιλιά του κι' οἱ ὠμοὶ του τρέμανε· ὠρισμένος πάαινε νὰ κλάψῃ ἔβουχε κι' ἔφτοῦσε. Ὑστερα ἄρχισε σιγὰ, σιγὰ νὰ σηκώνεται μὲ προφύλαξι σάνας καὶ φοβούντανε μὴ γίνῃ κομμάτια ξεκολώντας ἀπ' τὴ γῆ. Ἀκουμποῦσε στὴ γῆ μὲ τ' ἀριστερό του χέρι, ἔστρεψε τὸ ἓνα του ποδι-καὶ οὐρλιάζοντας σάν σκυλί πληγωμένο κάθησε λίγο.

Ἐπειτα πῆγε τρικλίζοντας ὡς τὸν τοῖχο τῆς φυλακῆς, ἀκούμπισε τῶνα χέρι πάνω στὸ στήθος του καὶ ξάπλωσε τὸ ἄλλο προστά. Ἐτσι ἄγγιξε τὸν τοῖχο κι' ἔγειρε τὸ κεφάλι κάτω. Ἐβηχε! εἶδα νὰ πέφτουν κατὰ γῆς σταγόνες μαῦρες ποῦ διακρινόντανε τέλεια στὸ γκριζο φόντο τοῦ τοῖχου τῆς φυλακῆς.

Γιὰ νὰ μὴ λεκιάσῃ καὶ πιτσιλίσῃ τὸν τοῖχο, ὁ Ζασουμπρίνας προσπαθοῦσε νὰ πέφτουν οἱ σταγόνες κάτω στὸ χοῦμα ποῦ τίς ἔπινε.

Γελοῦσαν ὀλόγουρά του.

Τὸ μικρὸ γατάκι χάθηκε ἀπὸ κείνη τὴ στιγμῆ, κι' ὁ Ζασουμπρίνας δὲν μοιράστηκε μὲ κανένα πειὰ τὸ θαυμασμὸ τοῦ ἡμίκοσμου τῆς φυλακῆς.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ

ΝΑ ΓΙΝῆ ΘΕΑΤΡΟ

Εἶναι ἓνα πρᾶμα, ποῦ πρέπει ὄλοι νὰ τὸ καταλάβουν καὶ πειὸ πολὺ ἀκόμα νὰ τὸ αἰσθανθοῦνε. Ὅσες φορές ἔτυχε νὰ βρεθοῦμε σὲ παράστασι ἔργου φιλολογικοῦ, ποῦ ἔδινε ὁ καλὸς θιάσος Σύλβα-Λαμπάκη μέσα στὸ Καφφενεῖο, στὴ σκέψη μας ἀκατάπαυστα ἐρχόντανε ἡ ἐπιτακτικὴ αὐτὴ φράση «νὰ γίνῃ θέατρο.» Πολλές φορές ἔχανε φοβερὰ τὸ ἔργο καὶ κάποτε τὸ πενιχρὸ ἐκεῖνο περιβάλλον προσέκρουε στὸ συναισθητικὸ τῶν θεατῶν. Καὶ βέβαια, πῶς μπορούσε νὰ γίνῃ ἀλλοιώτικα μὲ κείνη τὴν περιορισμένη σκηνή, τὰ κακὰ σκηνικά, τὴν χαρτονένια καὶ ἄθλια ἐξέδρα τῶν δικαστῶν, τὸ πρόχειρο βεστιάριο, τὸν καναπέ τὸν καμωμένο μὲ τίς καρτέκεις κλπ; Ἄν ὁ θιάσος δὲν τύχαινε νᾶναι καλός, θὰ πηγαίναμε μονάχα ἐκεῖ γιὰ νὰ γελᾶσουμε. Νὰ λοιπὸν γιὰτί πρέπει νὰ γίνῃ θέατρο· καὶ λέγοντας αὐτὰ ἀποτεινόμεστε στοὺς πλείστους καὶ δυνομένους. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ νοιώσουν καλὰ κι' ἀπ' αὐτούς καλλίτερα ἀκόμα οἱ γονεῖς, πῶς τὸ θέατρο—τὸ καλὸ θέατρο—δὲν εἶναι πάρεργο. Τὸ θέατρο προσφέρει μιὰ μεγάλη ὑπηρεσία στὴν κοινωνία, γιὰτί διδάσκει καὶ ἀναπτύσσει γενικὰ τὸ πνευματικὸ καὶ συναισθητικὸ μέρος τοῦ ἀτόμου, σηκώνει τὸν ἄνθρωπο ψηλότερα καὶ τὸν φέρνει σὲ θέση νὰ γνωρίζει πιὸ καλὰ τ' ὁμορφο ἀπ' τὸ ἄσχημο καὶ τὸ καλὸ ἀπ' τὸ κακὸ. Κάθε κοινωνία καὶ μάλιστα ἡ Ἑλληνικὴ ἔχει μεγάλην ἀνάγκη ἀπ' τὴν ἐπίδρασι τῆς καλλιτεχνίας καὶ τοῦ θεάτρου. Μαῦτὰ θὰ μάθει νὰ σέβεται τὴν ἡσυχίαν τοῦ ἄλλουνοῦ, νὰ καθεταὶ ὁμορφα, νᾶχει διάκρισι, νὰ πάψῃ τὴν κακογλωσσά, τίς μικροπονηρίες, ν' ἀγαπήσῃ τὴν καθαριότητα. Ὅλη ἐκείνη ἡ ἀταξία καὶ τὰ ἄτοπα ποῦ θὰ δεῖτε στίς ἐκκλησιές, στοὺς

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ-ΜΟΥΣΙΚΗ-ΘΕΑΤΡΙΚΗ

Γιὰ ζητήματα βλῆς ἀπευθύνεστε

«Μηνιαίαν Ἐπιθεωρήσιν»

Βαθύ-Σάμον

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Β. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ

Ν. ΡΙΤΣΟΣ Γ. ΣΜΥΡΝΙΟΥΔΗΣ

σταθμούς, στὶς συγκεντρώσεις κλπ. μπορείτε μὲ βεβαιότητα νὰ τ' ἀποδώσετε στὴ μὴ καλλιτεχνικὴ διαπαιδαγώγηση. Μὴν ἀπορεῖτε γι' αὐτό· ἡ ἀταξία εἶναι μιὰ ἀσχήμια καὶ φυσικὰ δὲν τὴν καταλαβαίνει κείνος ποὺ δὲν ἀνέπτυξε τὸ συναισθητικὸ του μὲ τὴν καλλιτεχνία. Γιὰ φτύστε ὁμῶς μπροστὰ σέναν ἄνθρωπο, ποὺ ἀπ' τὴν παιδικὴ του ἡλικία μαζὺ μὲ τὴν ἄλλην μάθηση εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ γλυκάνει τὴν ψυχὴ του ἀπ' τὴν ποίηση τῆ μουσικῆ καὶ τὸ θέατρο, θὰ κάμει ἕναν τέτοιο μορφασμό! Εἶναι φυσικὸ· ἡ ἀσχήμια τοῦ στραμπουλίζει τὴν ὁμορφὴ ψυχῆ του. Ἔτσι θὰ λείψει ἀπ' τὸ Ρωμέϊκο ἡ γενικὴ ἀσχήμια, ἀλλὰ γιὰ νὰ λείψει εἶναι ἀνάγκη ἡ κοινωνία νὰ ὑποβοηθήσει τὴν καλλιτεχνικὴ κίνηση καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ φροντίσει μὲ κάθε προσπάθεια νὰ γίνῃ θέατρο.

Τὸ Δραματικὸ Τμήμα τοῦ Συλλόγου μας, ἀνέβασε τὶς προἄλλες τὸ θεατρικὸ ἔργο τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου «ΦΟΙΤΗΤΑΙ» μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία. Ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτὴ ἐμφάνιση εἶχε προετοιμασθεῖ μὲ κάθε εὐσυνειδησία καὶ ἐπιμέλεια, γιὰ τὸ καὶ πέτυχε τόσο καὶ καταχειροκροτήθηκε. Δόθηκε δύο φορές· καὶ τὶς δύο τὸ θέατρο εἶταν ἀσφυκτικὰ γεμᾶτο.

Πῆραν μέρος οἱ Δεσποινίδες **Μαρίτσα Λουζίδου** (Φανίτσα), **Οὐρανία Ἀναγνώστου** (Κυρά Μάρω), **Δάφνη Ἀναγνώστου** (Κούλα), **Καλλιόπη Λυγέζου** (Κλειώ), καὶ οἱ κ.κ. **Νίκος Ρέτσος** (Τάσος), **Μήτσος Καραθανάσης** (Θάνος), **Πλάτων Φορόπουλος**, (Βάσος), **Δημήτριος Μαριμαρᾶς** (Πλάτωνας), **Ἀλεξ. Μ. Σπύρου** (Μάρμπα Γεώργης), **Πυθ. Σίδερης**, **Φωτ. Μαριμαρᾶς**, **Ν. Νικολάου**, (διαδηλωταί).

Ἐπειδὴ τὸ φυλλάδιον αὐτὸ εἶταν συμπληρωμένον καὶ στοιχειοθετημένον, θὰ γράψουμε στὸ ἐρχόμενον ἐκτενέστερα σχετικῶς μὲ τὴν παράστασιν τῶν «Φοιτητῶν».

Παρακολουθεῖτε ὁδοὺς καθυστεροῦν ἀκόμα τὰ συνδρομητὰς νὰ μᾶς τὴ στείλουνε. Ἡ δευτέρα χρονιά τελειώνει τὸν Ἰούνιον καὶ μένουσιν ἀκόμα πολλὰς συνδρομὰς ἀπλήρωτες ἐνῶ τὰ ἔξοδα αὐξάνουσι. Ὁ Φιλοτεχνικὸς Ὁμιλὸς μὲ τὴν ἐκδοσὴ τῆς «Μ. Ἐπιθεωρήσεως» δὲν ἀποβλέπει σὲ κέρδη. Γι' αὐτὸ βγάλαμε καὶ τὸ σημερινὸ φύλλον μὲ περιόδότερες σελίδας ἀπ' τὶς καθιερωμένους παρ' ὅλο ποῦ μᾶς στοιχίζει περιόδότερο.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

(Γραφεῖα δίπλα εἰς τὸ Γυμνάσιον)

Συνδρομὴ γιὰ ἕνα χρόνον, προπληρωτέα.

Ἑσώτερικου Ἄραχ. 30

Ἀμερικῆς Δολλ. 2

Ἀγγλίας Σελιν. 10

Γιὰ τὰ ἄλλα Κράτη Φρ. 20

Οἱ συνδρομῆς ἀρχίζουσι Ἰούλιον καὶ Ἰανουάριον.

Γιὰ πληροφορίες καὶ συνδρομῆς ἀπευθύνεστε «Φιλοτεχνικὸν Ὁμιλὸν Νέων»

Σάμος—Βαθῦ—Ἑλλάς

Γιὰ ζητήματα συνταξιακῆς «Μηνιαίαν Ἐπιθεώρησιν»

Ὅσοι συνδρομηταὶ ἀλλάζουσι διεύθυνσην ἢ μᾶς τὸ δηλώνουσι.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΔΙΟΝ

ΤΟΥ «ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΝΕΩΝ»,

Καραθανάσης Μήτσος Σύμβουλος, Νικολαρεῖζης Κώστας Ταμίας, Σβορώνου Οὐρανία Σύμβουλος, Σβορώνος Σταῦρος Ἀντιπρόεδρος, Σιδερῆς Δημήτριος Σύμβουλος, Συμνογιώδης Γεώργιος, Γραμματεὺς Στεφανίδης Θέμος Πρόεδρος Συννεφεῖα Ἀἴρα, Σωτηρίου Πλάτων Σύμβουλοι.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ

ΚΑΡΔΟΒΑΣΙ

ΜΥΤΙΑΗΝΟΙ Μανουὴλ Βουκλῆς.

ΤΗΓΑΝΙ Ζήνων Δημητριάδης. ΒΟΥΡΑΙΩΤΕΣ Γεωργ. Σβερκίδης.

ΠΑΓΩΝΑΣ Ποθ. Λεκάτης. ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΣ Ἀλεξ. Μαρίνος.

ΜΥΤΙΑΗΝΗ Μαρία Καραϊδκάκη. ΚΟΚΚΑΡΙ Ἴπποκρ. Βανδῶρος.

= ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ =

κ. κ. Εὐριπίδ. Δανιήλ, Ἑμ. Παπαγεωργίου, Στεφ. Στεφάνου, Δ)δα Μαρίαν Καναοέλλη, Ἐνταῦθα—κ. κ. Ἄντων. Χρυσῆς, Χριστ. Μαυράκη, Κων. Τζανετήν, Εὐστ. Ραπτου, Κωνστ. Βούρδαν, Κωνστ. Θάνον, Ἰωάν. Χατζίνην, Εμ. Βαχτινοῦ, Δημ. Κόνσταν, Στ. Κωνσταντινίδην, Γεωργ. Λεβεντάκη, Ἄλκ. Μαρίνον, Ἰωάν. Κιάσσον, **Μαραθοκάμπον**—Δ)δας Μαρ. Κουμαλατσου, Εὐθαλίαν Κάρσα, **Κοκκάρι**—κ. Ἡλ. Κυριακοῦ, **Σταυρινίδες**—κ. Ἑμ. Χ' Γεωργίου, **Παγώνδαν**—κ. κ. Κωνστ. Σαμαράν, Νικ. Σύλβαν, Θεοφ. Παπανώλην, **Ἀθήνας**—κ. Θ. Στεργιώτην, **Θεσ)νίκην**—κ. Π. Ἀσημακόπουλον, **Πάτρας**—κ. Γ. Σαρρῆν, **Χίον**—κ. κ. Δ. Μαργέτην, Μιχ. Ἡλιάδην, Μηνᾶ Ἀθνασιάδην, Αρ. Μπουρνέλλον, Νικ. Χαλκιαδάκη, Πρακτορ. Παληοῦ, Εὐαγ. Ἀναστασίου, Δ)δχ Ἑλ. Ἀδάμ, κ. κ. Ἑμ. Πετράκη, Γ. Πετρίκη, Γ. Βοϊδᾶν, Ἄλ. Διαμαντάκη, Ἰω. Μαυράκη, Ὀδ. Γαγάνην, Mr Alfred Preve, Δ)δας Μ. Ἀνεμογιάννη, Σπάρτην Δρακοντίδου, **Ἡράκλειον**.

Λάβατε τίς συνδρομῆς σας καὶ εὐχαριστοῦμε.